

Literatūra

RAŠTIJA
MĖNAS
MOKSLAS

NR. 292

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XI METAI

Didžiojo genijaus sukaktis

Ateinančių metų vasario mėn. 10 d. sukanka 75 m. nuo didžiojo rusų rašytojo Feodoro Michailovičiaus Dostojevskio mirties. Tai buvo vienas iš pirmųjų ir pačių didžiausių psichologinio metafizinio romano kūrėjų. Aistringas Dostojevskio gerbėjas rašytojas Stefan Zweig vienoje studijoje rašo, kad tas, kuris gerai pažįsta save, gerai pažįsta ir Dostojevskį, nes jeigu iš viso kam nors pavykę suvokti žmogiskumo esmę — toks žmogus būvęs Dostojevskis. Mums, lietuviams, šis žymusis rašytojas ypač brangus dar ir dėl to, kad jo protėviai, kaip savo atsiminimuose teigia pati Dostojevskio duktė, yra kilę iš etnografinės Lietuvos.

Uždara ir skurdi vaikystė

F. Dostojevskis gimė labai uždaroje despotiško ir liguisto provincijos gydytojo šeimoje. Pernelyg griežtas auklėjimas išugdė jame vienišumą ir gilų susikaupimą savyje. Rašytojo vaikystė nebuvo šviesi, todėl šis periodas jo niekur ir neminimas. Išdidumas neleido jam ieškoti simpatijų kituose. Tačiau jo veikaluose sukurtų vaikų degančiose akyse galima įžiūrėti, kad jau ir tada vaikystėje rašytojas buvo pilnas nerimo ir ilgėsio kentėti už visą žmoniją.

Kaip ir kiekvienas nepatenkintas buitimi, bet silpnas pasipriešinti, pabėgimo nuo tikrovės jaunas Feodoras ieškojo knygoje. Ypač mėgo prancūzų rašytojus. Nors visada pilnas entuziazmo padėti visai žmonijai, pats buvo nedrąsus, kuklus ir ieškojo vienumos. Beviltiškai blaškėsi aistrose, visada vienišas, apimamas paibiaurėjimo malonumo viduryje ir slėgiamas kaltės jausmo pačiose džiaugsmo viršūnėse.

Po keleto nuobodžių metų inžinerijos mokykloje Dostojevskis gauna inžinieriaus diplomą ir darbą, bet tuoj jį meta, nes jį vilioja tik literatūra. Pragyvenimui užsidirba versdamas Balzaką ir Šilerį. Gyvena dideliame skurde, nes uždirbtus pinigus pralošia arba išdalina vargšams. Tokiose vargingose sąlygose kristalizuoja pirmasis Dostojevskio vaizduotės vaisius — „Vargšai žmonės“.

Skambutis ankstų rytą

Rūpestingai peržiūrėjęs savo pirmąjį kūrinį, 24 metų autorius įteikia jį garsiajam to meto knygų leidėjui Nekrasovui. Dvi dienos praeina be jokios žinios. Vieną rytą, apie ketvirtą valandą, jaunąjį rašytoją prikelia iš miego nekantrus durų skambučio garsas. Atidarys duris, patenka į leidėjo Nekrasovo glėbį. Pasirodo, leidėjas su draugu visą naktį skaitė kūrinio rankraštį, verkdami ir juokdamiesi, o perskaitę negalėjo išverti neatėtę ir neapkabinę paties autoriaus.

Draugai džiaugiasi iki ryto. Tada Nekrasovas su rankraščiu išskuba pas garsųjį to meto kritiką Bielinskį. Bielinskis skeptiškai perskaito rankraštį ir į nustebusį autorių prabyla: „Ar tu supranti pats, ką sukūrei?“

Tada Dostojevskis supranta ir pajunta, kad tamsios ir žiaurios jėgos besigrumiančios jame turi būti kažkas galingo: vaikystėje sapnuota didybė, nemirtingumas, geista privilegija kentėti už visą žmoniją.

Tokia melodramatiška buvo didžiojo rašytojo karjeros pradžia. Vienok tik kelis

LAIVELIŲ UOSTAS MICHIGAN EŽERE (aliejus) J. DOBKEVIČIŪTĖ - PAUKŠTIENĖ

pirmuosius veikalus jam teteko rašyti kaip laisvam žmogui, apimtam kūrybos džiaugsmo. Netrukus rašymas pasidarė pragyvenimo ir skolų mokėjimo šaltiniu. Kiekviena eilutė, nespėta nė parašyti, lyg negimęs kūdikis, jau buvo parduota.

Besidžiaugdamas pradiniu pasisekimu, rašytojas negalėjo suvokti, kad likimas jau buvo pakėlęs pirštą įspėjimui: gyvenimas Dostojevskiiui neturi pasidaryti perlengvas! Dostojevskis turi kentėti ir pažinti jo gelmes!

Antras skambutis

Vieną naktį durų skambutis vėl suskamba. Šį kartą į kambarį įsiveržia kazokai. Dostojevskis suimamas ir uždaromas į Petro ir Povilo tvirtovę. Nežinodamas nė už ką, jis tvirtovėje išlaikomas keturis mėnesius. Kaltinamas dalyvavęs priešvaltybinėje, maištus keliančioje, organizacijoje ir nuteisiamas sušaudyti.

Auštant Dostojevskis su 19 kitų išvedama iš kalėjimo ir užrištomis akimis pririšamas prie stulpo. Jis girdi mirties sprendimą ir šurpą keliančius bubnų garsus. Tuo momentu kiekviena laiko molekulė pilna bekrastės desperacijos ir didžiulio noro gyventi.

Ti kpskutinę sekundę karininkas pakeičia baltą nosinę ir perskaito caro pasigailėjimą. Mirties bausmė pakeičiama ištėmimu į Sibirą.

Keturiems ilgiausiems metams rašytojo draugais pasidaro nusikaltėliai, vagys ir žmogžudžiai; kasdieniniu darbu — akmenų skaldymas, plytų nešiojimas, sniego kasimas; vienintelė leidžiama skaityti knyga — šventraštis.

Paleistas iš katorgos, Dostojevskis dar penkerius metus turi išstarnauti kariuomenėje viename Sibiro pakraščio miestelyje. Tik 1859 m. jam tebūna leista grįžti į Europos Rusiją.

Caras verkia, skaitydamas Dostojevskį

Į Petrapilį Dostojevskis grįžta kaip nežinomas asmuo: draugai išvaikyti, leidėjai jo nebepažįsta. Tačiau metams praėjus „Užrašai iš mirusiųjų namo“ vėl atneša jam garsą. Ši knyga, jo katorgoje su nusi-

kaltėliais praleisto gyvenimo rezultatas, išbudina visą Rusiją. Tik dabar tauta ima suprasti, kokį siaubą ir skurdą išgyvena žmonės kitoje Uralo pusėje, kur slypi moksokausia, niekur kitur pasaulyje nerandama, mizerija. Sakoma, kad pats caras verkęs, skaitydamas šitą knygą.

Dostojevskio populiarumas pasidaro didesnis negu bet kada. Su broliu jis įsteigia bendrovę ir leidžia laikraštį, kurį beveik visą pats ir prirašo. Čia nelaimės vėl pasiveja Dostojevskį: miršta žmona, vėliau brolis, dar vėliau geriausias draugas. Ji dirba dieną ir naktį, kad galėtų apmokėti slegiančias skolas. Pavargęs kovoje su likimu, palieka Rusiją ir pradeda kelionę po Europą.

Moterys Dostojevskio gyvenime

Freudas yra kartą pasakęs, kad Dostojevskis tesuprantąs „šurkščią gyvulišką meilę, masochistišką pasidavimą, arba meilę iš pasigailėjimo“. Rusijoje gimęs mokytojas ir kritikas Marc Slonim, šiais metais Amerikoje išleistoje knygoje „Trys Dostojevskio meilės“, duoda daug įdomios medžiagos apie šio rusų genijaus santykius su moterimis.

Su savo pirmąja žmona Marija Izajeva Dostojevskis susipažino Sibire mažame Semipalatinsko miestelyje. Ji buvusi blondinė, neurotikė, keisto charakterio ir ištėkėjusi. Jos girtuoklis vyras tame miestelyje turėjęs alkoholinių gėrimų krautuvely. Jam mirus Dostojevskis, tada jau 33 metų amžiaus, vedė Mariją. Gyvenimas su ja betgi nebuvo rašytojui laimingas.

Kiek vėliau Dostojevskis išimylėjo jauną raudonplaukę 22 metų nihilistę Apolinariją Suslovą. Jai išvažiavus į Paryžių, rašytojas pasekė įkandin. Santykiai su šia „pragarine moterimi“, kaip pavadino vėliau ją vedęs Rozanovas, teatnešė Dostojevskiiui tik skausmą. Nepraėjus nė mėnesiui, Paryžiuoj rašytojas sužinojo savo meilužę palaikant santykius su kitais vyrais. Po šios aferos grįžęs Rusijon, Dostojevskis rado savo žmoną Mariją mirties patale.

Antroji Dostojevskio žmona, jo 20 metų stenografė Anna Snitkina, buvusi jo pas-

Didžiojo genijaus sukaktis

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

„Kutinė ir didžiausia meilė. Iki tol jo privatus meilės gyvenimas buvęs tiesiog priešingybė idealiai jo veikalų herojų meilei. Anna buvusi pati artimiausia jo aprašomų beveik šventų moterų tipams. Rašytojo mirties valandą Anna budėjo prie lovos, skaitė šventraščio ištraukas ir užspaudė jam akis.

Klajojimai po Europą

Dostojevskis važinėjo po Vokietiją, Prancūziją, Italiją. Būdamas svetimuose kraštuose, visuomet ieškojo kavinių ar klubų, kuriuose galėtų gauti paskaityti rusišką laikraštį. Visada turėjo jausti savo tėviškės — Rusijos artumą. Geriausiai betgi Dostojevskis buvo pažįstamas bankuose ir skolinimo už užstatus įstaigose, nes visą gyvenimą jam trūko pinigų.

Savo antrojo ir trečiojo klajojimo po Europą metu Dostojevskis ypatingai daug rašė. Nuomario sugriautais nervais, dažniausiai tuščiomis kišenėmis, skolų ir pareigų slėgiamas, ištisas naktis praleisdavo prie rašomojo stalo. Per visą tą laiką Rusijos ilgesys jį troškino, kaip iš vandens ištrauktą žuvį. Išsisėmęs, nuovargio išvargintu kūnu ir smegenimis, kartais dienomis išgulėdavo be sąmonės, bet, kiek atsipeikėjęs, vėl griebdavosi plunksnos ir rašydavo.

Tokie monumentaliniai veikalai, kaip „Nusikaltimas ir bausmė“, „Idiotas“, „Biesai“ ar „Lošejas“, sukūrę univalerinius dvasinio gyvenimo tipus, buvo parašyti šiame laikotarpyje.

Būdamas 52 metų amžiaus, Dostojevskis pagaliau vėl galėjo grįžti Rusijon. Dabar jis jau grįžo kaip nugalėtojas: visų skaitomas, gerbiamas ir pripažintas. Sukaupęs visas jėgas, rašė „Brolius Karamazovus“, savo paskutinį brandžiausią veikalą, lyg testamentą savo tautai.

Puškino paminklo atidarymo proga Dostojevskis pasako savo garsiąją ugningą kalbą. Joje paskelbia šventąją Rusijos misiją: tautinių ir dvasinių priešingybių pasaulio tautose sutaikymą. Net jo nemėgęs ir nemėgstamas Turgenevas (kartą pajaukiamai išsireiškęs, kad Dostojevskio kūryba esanti lyg spuogas ant rusų literatūros roko) buvo šios kalbos sužavėtas. Minios džiūvo, moterys, lyg šventajam, Dostojevskis bučiavo rankas. Tai buvo paskutinis vienas rašytojo pasirodymas.

Iškilmingos laidotuvės

Dostojevskis mirė 1881 metais vasario 10 dieną. Jo gedėjo visa didžiulė rusų tauta. Iš tolimų vietovių minios suplaukė atiduoti rašytojui paskutinę pagarbą. Jo laidotuvėse, kurios vyko 1881 metais, rodėsi, kad išsipildė Dostojevskio gyvenimo svajonė: Rusija ners trumpam laikui buvo vieninga. Aristokratai ir kunigai, darbininkai ir studentai, karininkai ir elgetos tūkstantinėje minioje lydėjo savo genijų į amžino poilsio vietą.

Dostojevskis buvo paprasčiausias išvaizdos, kaimietiško veido, kuris nuo didelių kančių įgavo pelenų spalvą. Jo atsikišę, jo rašytojo tipingi žandikauliai, liūdna, retais ūsais ir barzdos šydu pridengta burna, lyg priminė senojo Testamento Jobą, likimo pasmerktą išgyventi ir pažinti žmogiškosios buities gilumas ir paslaptis.

Dostojevskio palikti raštai yra tikrai gausūs. Dar gausiau prirašyta apie jo raštus, nes jie tikrai gilūs, niekada neišsemiamas šaltinis. Jo kūriniai gyvens, kol gyvens pati žmonija.

A. S. PUŠKINAS

EUGENIJUS ONEGINAS

Eiliuotas romanas

Vertė STEPAS VAZBYS

Vinco Krėvės-Mickevičiaus
Šviesiam Prisiminimui

(Tęsinys)

SEPTINTOJI DALIS

XXIII

Susekt jo mėgiamai idėjai
Tatjaną stropiai nagrinėja
Kiekvieną puslapį, net žodį,
Jei nagas jį braižu apžiodė.
Ir mato Tanė užsidengus,
Kokia mintis ir pastaba
Su pėdsaku galvon jo dedas,
Ir kam skirta jo atidžia.
Ir vietų daugelį pieštukas
Yra pabraukęs. Sielą jo
Atpalaiduoja mįslės rūkas.
Aiškesnis daros jo asmuo
Dėka klaustukui parašėte
Ar prierasūi trumpam eilėje.

XXIV

Ir tą suprasti Tanė ima,
Kas jai galingojo likimo
Kančiom ir ašarom paskirtas.
Ganėtinai, berods, ištirtas.
Kas jis?.. Keistuolis veik pablūdęs,
Dangaus ar pragaro atstovas.
Ar velnias išdidus, kaip grovas,
Ar angelas visad nuliūdęs,
Ar iškamša, chameleonas,
Haroldo ploščiuje maskvietis,
Madingų žodžių leksikonas,
Pamaivų ordino piliėtis,
Ar prietarų kvailių žynys,
Parodija ar šmėkla jis?..

XXV

Nejau ji mįslei jau surado
Atsakymą aiškiausiai aiškų?..
Bet laikas bėga. Ot, užgaišo.
Ir skubinas namo be žado
Nežino ji — su dviem kaimynais
Motulė jau posteringuoja.
„Ak, maža laimės mūs' šeimoje“,
Senutė tęsia nusiminus,
„Nor kiek aš Tanės maldavau,
Tekti spirias. Veja lauk
Tunikius. Olga nors jaunesnė,
Gyvenimo suprato prasmę.
O ši vis rosi pakabinus.
Ir kas daryt?.. E, vargas gyvena!“

XXVI

„Įsimylėjus gal?..“ — „Ir ką, gerasis?..
O, kaip tikėjau, vyras rasis.
An, piršos Bujanovas... Ne!
Ir Pietuškovui nesėkmė.
Husaras tuo tikslu viešėjo,
Vėl nieko doro neišėjo.
O, kaip jis sukos apie Tanę.
Vistiek atstūmė šį raganių“.
„— Palauki, motin'... Jeigu, nugį,
Į sužadėtinių siųst mūgę,
Į Maskvą, Tanę, žybt, ant galo?..
„— Iš kur aš gausiu kapitalo?..
„— E, vienai žiemai išgalėsi.
O jei pritrūksi, aš padėsiu“.

XXVII

Rakštīm įlindo patarimas
Motulei Tanės sumanus.
Po iškilos ženklų jau ima
Visi gyventi. Vien baises
Atrodė Tanei planas šis,
Ir krečia vargšę drebulys.
Na, kaip klampoti į pasvietę
Jai, atsilikusiai kaimietei!
Ak, nesakykit, nieko tokio
Visos Maskvos sukelti juoką!
Circejų, frantų reiks bijoti,
Už šnektą, rūbą raudonuoti.
Ne, ne... Jai gėda kelti koją.

Verčiau miškų likt gilumoje.

XXVIII

Gaidžius ji kelia pirmutinė
Ir nusiprausius rasų tynė,
Jau dingsta bundančius laukuos',
Vos girdis žodžiai jos maldos:
„Sudievu, lygumos ir kloniai,
Kalnų viršūnės... Jus maloniai
Visad minėsiu. Tu, gamta,
Ten būsi pamote, ne ta.
Mainau tave į blizgučius.
Sudievu, laisve numylėta,
Lemtis man skiria kitą vietą.
Ir kur, ir kam... Kaip tu, žvaigžde,
Krentu gelmėsna... Ak, sudie.“

XXIX

Ją drasko skausmas begalinis.
Atsiremia į kvapnią stirtą.
Dabar tiek kalnas, tiek šaltinis
Relikvijom brangiom jai virto.
Ir taria žodžius komeiliausius
Liūliuojantiem laukam ir gojam,
Lyg jos bičiuliui ir artojam.
Ar pamatyt jus vėlek gausiu?..
Nubiro vasara. Iš kalvės
Gamtos išėjo margaspalvis
Ruduo. Bet greit nubluko jis.
Nustūmė jį tolyn šiaurys.
Ir burtininkė štai žiema
Minkštute žengia eiseną.

XXX

Jau plazda, pasikorė sniegas
Vata ant ažuolo šakų.
Dausoj beribėj žvaigždžių miegas
Staugimo kliūdomas vilkų.
Kilimai paslėpė laukus,
Užkišo plyšius, tarpeklus,
Čiuožyklom pavertė upes.
Sprogdina šaltis, trakšt, tvoras.
Spartėja žingsniai, skruostai kaista.
Tik Tanė abejinga, keista,
Žiemužės grožiui. Jai ši syki
Veidelį noro nēr' glaistyti
Sniegu baltučiu nuo pakraigės.
Jai primena kelionę snaigės.

XXXI

Važiuoti terminai praėjo.
Galų gale susitupėjo.
Remontai padaryti žymūs.
Visai atnaujintas vežimas.
Tiesa, atvilko jų dar tris.
Mantos tuoj krausią, kiek įlys.
Štai skrynios, pudai, indauja,
Uogienė, kėdės, patalai,
Su dūstančiais gaidžiais narvai,
Dar dubenys et cetera.
Ir, kai troboje tarp tarnų
Pakilo triukšmas ir verksmai,
Už lango girdisi keiksmi.
Tai kinko dvidešimts kuinų.

(Bus daugiau)

PETRAS ŠIRVOKAS

Nauja Juozo Švaisto knyga

230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių.

Kaina \$2.00. Kreiptis į

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.
CHICAGO 8, ILLINOIS

Chicagos Lietuvių Literatūros

Draugia

Siūlo pirkti šias knygas:

VINCAS KRĖVĖ-MICKEVIČIUS, 188 psl. \$2.00
BIRŽIŠKA, VACL., Prof. Senųjų lietuviškų knygų
istorija, 208 psl. Kietais virš. \$3.00
Minkštais viršeliais \$2.00
J. ŠVAISTO PETRAS ŠIRVOKAS, 230 psl. \$2.00
DAN KURAIČIO ATSIMINIMAI, 208 psl. 2.00
1950 m. Lit. Dr. METRAŠTIS, 304 psl. \$2.00
1954 m. Lit. Dr. METRAŠTIS, 364 psl. \$3.00
Rengiame spausdinti kitus kūrinius.
Platintojams duodame nuolaidas.
Pinigus prašome siųsti čekiu arba Money Or-
deriu tokiu adresu:

Lithuanian Literary Society of Chicago
1739 South Halsted Street
Chicago 8, Illinois

MENO ŽINIOS

I VAIKO MUMAS SILEIKIS

Sunki būklė Paryžiaus menininkams

Meno kritikas M. C. Lacoste laikraštyje "Le Monde" nagrinėja prancūzų menininkų šandieninę būklę. Ekonominis gyvenimas pasunkėjęs. Menininkai, kurie prieš kelis metus galėjo šiaip taip išsiversti savo srity, šiandien prisipažįsta badauja. Pilni bulvarai, gatvės ir teatrai bei kavinės visokių dailininkų, kurie viską piešia ir laukia pirkėjų. Sunku pasakyti, kurie yra tikri dailininkai, o kurie vertelgos, tik šiaip sau iešką iš dailės pragyvenimo. Viešųjų trobesių sienų dekoravimo darbas, kuriuo gali pasinaudoti pajėgesni dailininkai, yra labai negausus. 40,000 žmonių Prancūzijoje praktikuoja tapybą, 10,000 Paryžiuje. Tik tai apie 2,000 tikrų dailininkų, kurie turėtų savo srity geresnę ateitį, bet jiems tenka nukentėti dėl eilinių ir nepajėgių bei kasmet didėjančio naujokų prieauglio, atseit, tarp 500-600 baigia meno mokyklas. Yra 400 žmonių Prancūzijoje, kurie reguliariai perka paveikslus. Lacoste apskaičiuoja kiek spekuliantai moka už paveikslus ir kokiais išskaičiavimais perka. Spekuliantui drobė kaip akcija, už kurią jis tikisi gauti gerą kainą po metų ar vėliau. Jis dažnai perka paveikslą iš talentingo naujoko, mokėdamas 30,000 frankų (\$ 85.00), nes tikisi jį parduoti už 50,000 fr. (\$142.00). Paryžiuje yra apie 20 meno pirklių spekuliantų, kurie, norėdami įtikinti savo klientus, bando išgarsinti dailininką, kuris jo galerijai gamina produktą pagal šeiminingo reikalavimą ir jo klientų skonį. Tokiu būdu dažnas dailininkas lieka pirklio auka. Jis jau nebe kūrėjas, ieškotojas naujų meno formų, bet paklusnus pinigų vergas. Iš užsienio atvykusiam į Paryžių dailininkui dar sunkiau prasimušti į platesnę visuomenę be kitų pagalbos, atseit, meno salonų bei pirklių. Tik tai tas turi daugiau progų, kuris savo krašte buvo išgarsėjęs. Tačiau prancūzai turi išleptą skonį ir labiau gerbia savo krašto tradicijas. Ir kaip jie nesididžiuos, kad ir mūsiškiai dailininkai padeda jų prestižui, tvirtindami, jog kas nėra buvęs Paryžiuje, tas negalys būti nė geras dailininkas!

Lacoste nurodo, kad Paryžius pilnas amatininkų, šarlatanų "dailininkų", kurie kenkia kitiems ir daro didelę gėdą meno kultūrai.

Vieno asmens parodą Paryžiuje rengti nėra lengva jau dėl to, kad vidutinė meno galerija kainuoja nuo 150,000 fr. (\$435) ir daugiau. Be to, reikia apmokėti plakatų, pakvietimų ir kitokios reklamos iš-

LIETUVIŲ DAILĖS PARODOS

Gruodžio mėnuo yra gausus lietuvių dailės parodomis. Per eitą ketvirtadienį buvo atidaryta dail. Kazimiero Žoromskio meno darbų paroda Riccardo galerijoje, 437 N. Rush St.

Paukštienės — Murino paroda

Šį šeštadienį, gruodžio 3 d., 6:30 v. v., Maria High School (California ir 67 gt.) atidaroma Jadvygos Paukštienės-Dobkevičiūtės ir Broniaus Murino tapybos paroda. Atidarymo metu bus programa.

Šie du dailininkai duos tikrai gerų meno kūrinių šiai parodai. Br. Murinas jau spėjęs pasižymėti akvarelės darbais ir yra gavęs premiją svetimtųjų meno parodoje. Dail. J. Paukštienė Chicagoje viešai pasirodys antrą kartą. Pirmoji jos paroda per eitą sezoną Lietuvių Auditorijoje buvo tikrai džiuginanti ir kultūringai suruošta. Šį kartą, nėra abejonės, ji duos daug naujų kūrinių, bet būtų gera, kad ir šioj parodytų ir senesnių darbų turėtų.

Paukštienės — Murino paroda lietuviai galės pasigėrėti dar ir dėl to, kad ji sudaro kontrastingą foną. Murinas duoda visą eilę naujų spontaniškų akvarelės gamtovaizdžių ir naturmortų, o Paukštienė — kompozicijų variantų bei įvairaus turinio motyvų. Abu jie subrendę menininkai, ateity daug žadą jauni žmonės.

Paroda tęsis iki gruodžio 11 dienos.

Studentų meno parodos

Lietuviai meno mokyklų studentai ruošia visą eilę kilnojimų dailės parodų didesniuose lietuvių gyvenamuose centruose. Pirmoji jų paroda buvo Urbanoje, Illinojaus universiteto patalpose. Netrukus žada atidaryti Clevelande, Ohio, o vakar Lietuvių Auditorijoje buvo atidaryta 10 lietuvių meno

laidas. Tapybai reikalinga medžiaga — dažai, drobė ir rėmai labai brangūs. O jeigu iš anksto bus neapsižiūrėta kaip reikia, tai kitą dieną parodos rengėjai gali susilaukti labai nemalonaus meno kritikų nusprendžio...

Paryžiuje yra Dominikonų vienuolynas, kuris teikia 500 dailininkų paramą. Duoda biuletenius papiginta kaina pirkti darbui medžiagas ir valgiui gauti. Daugeliui darbą parūpina.

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 3, 1955

DAIL. K. ŽOROMSKIO "Naturmortas" išstatytas jo parodoje Riccardo Meno Galerijoje.

studentų paroda. Išstatyta 40 darbų — aliejus, akvarelė, grafika, etc.

Šiai studentų parodai* duodama didelės reikšmės.

Dail. Juozas Pautienius, kurio paroda buvo numatyta gruodžio mėn. 10 d. Lietuvių Auditorijoje, yra sužeistas au-

tomobilio nelaimėje, guli ligoninėje.

Meno pasauliui gerai žinomas dailininkas Maurice Utrillo mirė Paryžiuje, eidamas 71 metus. Jaunesnis būdamas, Utrillo buvo plačiai išgarsėjęs, bet paskutiniaisiais metais apie jį buvo mažai girdėti.

Lietuviški Atvirukai

Švenčių, sukakčių, vardinių, gimtadienių ir kitoms progoms labai tinka naujai išleisti lietuviški atvirukai, Amerikos lietuvaitei dailininkės Ellen Putris nupiešti.

Atvirukai penkių spalvų, su puikia lietuvaite tautiniais rūbais, su tulpių, aguonų, kviečių, rugių puošmenomis, su tautiniais ornamentais.

Turi ir kalėdinių atvirukų.

10 atvirukų su vokais

kainuoja **\$1.00**

Užsakymus su pinigais siųskite:

ELLEN PUTRIS

1808 So. 49th Ave.
CICERO 50, ILL.

MISS ELLEN PUTRIS atviruko pavyzdys.

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas prekybos įstaigą, organizuodamas ar padidindamas įmonę ar kokį biznį, pasitark su

**WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS**

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas įrengti savo namą žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams, materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

Tel.: VICTORY 2-1272

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

Mano santykiai su savąja kalba

(9 tęsinys iš 1955. XI. 19 „Literatūros“)

Vasaros atostogų mes, trys broliai, paprastai važiuodavome į Viešnius pas tėvus, bet atvykdavom ne tuščiomis rankomis. Mūsų važtos pinfinėse, be studentiškojo kasdienio gyvenimo reikmenų, buvo apstu draudžiamosios literatūros ir nukreiptų prieš caro valdžią atsišaukimų. Šiuos atsišaukimus platindavome Viešniuose ir mūsų miestelio apylinkėse dažniausiai nakties metu, neužmiršdami porą pirmųjų egzempliorių pakišti vietiniam uriadnikui Rakuzinui ir Viešnių stoties žandarui po jų gyvenamųjų Viešniuose butų durimis. Mat, rytojaus dieną, išeidami iš namų, jie neišvengiamai turėdavo atsišaukimus surasti ir įsitikinti, kad vietiniai žemaičiai nesnaudžia, nes jų ryžtingumas kovoti su neapkenčiama caro valdžia nei kiek nėra nusilpęs, kad ir kokiomis žandarų ir policijos priemonėmis šis ryžtas mėginamas užgniaužti.

Bet neilgai mums patiems teko atsišaukimus plėsti. Sužinojusi apie mūsų naktinį „darbą“, brangioji mūsų auklė Anusė Butkūtė griežtai pareiškė, kad neleisianti mums patiems šio pavojingo darbo dirbti, bet pati atsišaukimus platinsianti, kad ir su jų griežtuoju turiniu nesutinkanti. Jos įsitikinimu, mes, „vaikai“ (o šių „vaikų“ jauniausias tada jau buvo baigęs 19 metų amžiaus!) tik be reikalo anksčiau ar vėliau skaudžiai nukentėsią, o jos — paprastos bobos — niekas neįtarsias. Ir ji sąžiningai ėjo atsišaukimų skleidėjos pareigas, atpalaidavusi mus nuo šių įsipareigojimų, neužmiršdama ir mūsų įvestos taisyklės — kiekvieną kartą dviem atsišaukimų egzemplioriais „apdovanoti“ visų pirma Viešnių miestelio uriadniką ir žandarą. Tokia buvo mūsų Anusė! Turėdama tik 16 metų, ji stėjo pas mūsų tėvus dirbti „prie vaikų“, kada dar tebebuvo vienerių metų kūdikis, ir tapo mūsų — trijų brolių — antrąja motina. Savo asmeniškąjo gyvenimo išsivadėjusi mūsų naudai, jina nesutiko ištekėti, nors nekarta turėjo tam geros progos, norintiems ją vesti atsakydama negalinti persiskirti su vaikais, t. y. su mumis. Labai gabi ji buvo: be kieno nors pagalbos pati išmoko lietuviškai ir lenkiškai skaityti ir lietuviškai šiaip taip rašyti. Perskaičiusi daug knygų, ji stebino kiekviena, ją pažinusį, savo sveiku protu ir dideliu gyvenimo patyrimu. Apie jos pasiukojimą mums mini savo „Atsiminimuose“ ir Kipras Bielinis, mūsų dažnas svečias Viešniuose, kuris čia gavo progos Anusę Butkūtę arčiau pažinti ir ją, kaip žmogų, įvertinti.

„Knygnešių karaliaus“ Jurgio Bielinio sūnus Kipras jau nuo 1904 m. dirbo LSDP partijos ir jos leidžiamųjų raštų gabenimo organizatorium. Keliaudamas po visą Lietuvą dvi-račiu (kitos susisiekimo priemonės būtų buvusios jam pavojingos, nes žandarų jis nuolat buvo gaudomas), organizuodamas ir instruodamas lietuvių darbininkų kuopeles, jisai neaplenkdavo ir Viešnių, rasdamas pas mano tėvus, Antaną ir Elzbietą Biržiškas, saugią sustojimo vietą. Viešniuose buvo apstu maskolių policijū, nes, be uriadniko ir žandaro, buvo dar gausus vadinamųjų žemiečių sargybinių (žemaičiai juos vadino „stražnikais“) būrys. „Stražnikų“ — raitųjų policininkų oficialus uždavinys buvo kovoti su vagimis ir plėšikais, bet svarbiausioji ir tikroji jų paskirtis buvo lietuvių knygnešių gaudymas, jų varytynių, tada vadinamųjų „ablavomis“, organizavimas ir nepalaužiamosios lietuvių tautos valios gyventi laisvai ir nepriklausomai visokeriopas slopinimas ir gniaužimas. „Stražnikai“ turėjo savo viršininkus, kurie tiesiogiai nepriklausė žandarų korpusui, bet glaudžiai bendradarbiavo su žandarų rotmistrais ir pulkininkais. Viešniuose žemiečių sargybinių viršininku mano studentavimo laikais buvo Samochvalovas, kuris ėjo suimtųjų žemaičių tardytojo ir teisėjo pareigas, drauge būdamas ir savo „teismo“ nuosprendžių vykdytoju. Suprantama, iš tiesų šiuos jo nutarimus vykdė jo stražnikai ir valsčiaus pareigūnai. Tarp skiriamųjų bausmių būdavo ir tokių, kaip viešas nubaustojų plakimas rykštėmis valsčiaus sueigose ir p. n.

Vietinės policijos gausybė nė kiek neatbaidydavo Kipro Bielinio nuo Viešnių ir jų apylinkės nereto lankymo: iš tėvo paveldėtas šaltakraujis kumas ir gebėjimas greit susivokti pavojingose padėtyse nekarta jį išgelbėdavo iš spėndžiamų jam policijos spąstų. Lietuvoje K. Bielinis buvo policijos nepagaunamas; tik 1907 m. Rygoje (Latvijoje) buvo suimtas ir po metų kalinimo nuteistas kalėti 4 metus sunkių darbų kalėjime. Atlikęs kalėjimo bausmę, jis 1912 m. buvo ištremtas į rytinį Sibirą. Jau 1913 m. jisai pabėgo ir svetimavarde apsigyveno netoli Chabarovsko, Sibire, ir tik 1917 m. gavo progą grįžti į Europos Rusiją.

Nekarta viešėjo pas mus vasaros metu ir studentas Augustinas Janulaitis, „Darbininkų Balso“ redaktorius, būsimas Lietuvos Universiteto Teisių Fakulteto profesorius. Keliau-

damas, kaip ir K. Bielinis, po visą Lietuvą, jis daugiausiai plati no savo redaguojamą laikraštį, leidžiamą Mažajoje Lietuvoje, ir buvo lietuviškųjų socialistinių leidinių savotiškas knygnešys. Viena tokia kelionė jam vos nekainojo Sibiro. Dažnos jo kelionės Lietuvon iš Vokietijos atkreipė budrų maskolių žandarų dėmesį, ir vieną sykį, laimingai pervažiaęs Vokietijos ir anų laikų Rusijos sieną A. Janulaitis buvo žandarų sučiuptas su geroka lietuviškų knygų važta. A. Janulaitis buvo suimtas, tardomas ir uždarytas į kalėjimą. Jis buvo apkaltintas uždraustų knygų vežimu į Lietuvą. Byla atsidūrė Vilniaus teisme. Tačiau šioje byloje Janulaitis figūravo ne kaip lietuvis, bet kaip vokietis su atitinkama vokiška pavarde, įrašyta į jo turimą suklastotą vokišką pasą, kurį suėmimo metu buvo iš jo atėmę maskolių žandarai. Tačiau jie visai neįtarė, kad netikras. Mat, ilgesnį laiką gyvendamas Vokioje, Janulaitis taip puikiai pramoko vokiškai, kad kalbėjo vokiškai, kaip tikras vokietis, t. y., be mažiausių svetimšalių tarties ypatybių. Visa tai jis sunaudėjo teisme, svarstant jo bylą. Būtent, kalbėdamas per vertėją (mat, Janulaitis „vokietis“ nemokėjęs nė žodžio nei lietuviškai, nei rusiškai, nes, be savosios vokiečių kalbos, jisai, jo teigimu, jokios svimosios kalbos nemokėjęs), jisai griežtai teigė, visai nežinojęs, kad jo vežamos knygos draudžiamos Lietuvoje, o su šių knygų turiniu jis, kad ir norėdamas, esą, negalėjęs susipažinti, visai nemokėdamas lietuviškai ir net nežinodamas, kad jos esančios lietuviškos. O šias knygas nuvežti jam esą davęs pažįstamas vokietis Vokietijoje, kuriam jis norėjęs bičiuliškai patarnauti. Visa tai atrodė neįtikinama, bet maskolių teisėjai vis dėlto patikėjo „vokiečio“ teiginiais. Teismo sprendimu, naiviam „vokiečiui“ buvo paskirta palyginti švelni bausmė — vieneri metai kalėjimo už pergabenimą per sieną uždraustų lietuviškų knygų. O už panašius „nusikaltimus“ maskolių teismas lietuviams „nusidėjėliams“ paprastai skirdavo ne vienerius metus kalėjimo, bet daug daugiau ir, priedo dar ištrėmimą Sibirą.

„Vokietis“ Janulaitis sąžiningai išstupėjo metus Vilniaus kalėjime, iš kurio jis išėjo su visai pakrikusiais nervais. Mat, jis kalėjime „gyveno“ nuolatinėj baimėj (taip jis pats man paskui prisipažino) netyčia, bent vienu neatsargiu mostu atidengti savo paslaptį — apsimetimą vokiečiu. Juk jis negalėjęs savęs prisiziūrėti miegodamas, nes sapnuojant iš jo lūpų galėjęs išsprukti koks nors lietuviškas ar rusiškas žodis bei ištasas posakis. O Vilniaus kalėjimo prižiūrėtojai, tarytum įtardami kalinį esant apgaviką apsimetėlį, kiekviena proga, priedami prie kalina-

mojo „vokiečio“ kameros durų, neužmiršdavo jį pavaišinti sultingųjų plūstamųjų maskoliškųjų žodžių kruša. Jie garsiai kvatodami, džiaugėsi, kad pakvaišėlis „vokietis“ nieko nesuprantas rusiškai ir negalys jiems tinkamai atsakyti. O vargšas Janulaitis, neprarasdamas savitvardos, turėdavo tik nekaltai į visa tai reaguoti ir rausdamas tik klausdavo vokiškai savo kankintojus:

“Was? Was? Was sagen Sie?” (Ka? Ka? Ka jūs sakot?)

Iš tiesų, tik plieninių nervų žmogus gali panašiais atvejais neatsikirsti... Be plieninių nervų, reikalinga dar ir kiekiausia savitvarda.

Pagaliau kalėjimo bausmė atlikta. „Vokietis“ paleidžiamas iš kalėjimo. Jisai virsta vėl lietuviu Janulaičiu ir ramiausiai išvyksta į Maskvą tęsti studijų Maskvos universitete. Maskvoje jis policijos nuvadoje registruoja savo tikrąjį pasą, ir tenai niekas nekelia jokių įtarimų, kad paso savininkas Vilniuje buvo vokietis.

Keleriems metams pralinkus, A. Janulaitis baigė Maskvos universiteto teisių fakultetą ir, kaip diplomuotas teisininkas, grįžo į Vilnių, kur ir dirbo kurį laiką prisiekusiojo advokato padėjėju. Ir čia likimas jam iškirto labai pavojingą išdaigą. Ginant vieną bylą Vilniaus teisme, Janulaičiui teko susidurti su maskoliu prokuroru — tos pačios bylos kaltintaju, kuris pasirodė esąs... tas pats prokuroras, kuris kadaise buvo kaltinęs „vokietį“ Janulaitį, draudžiamųjų lietuviškųjų knygų transportą atgabenusį Lietuvon. Čia ir išdygo Janulaičiui pavojus būti atpažintam, kai teismo proceso pertraukos metu prie jo priėjo prokuroras ir pasisveikinęs ūmai paklausė: „Kur aš jus, p. advokate, esu matęs? Jūsų veidas man perdėm pažįstamas. Kur mes anksčiau buvome susitikę?“ Janulaičio kūnas pagaliais nuėjo. Jei prokuroras būtų prisiminęs, kuriomis aplinkybėmis, kur ir kada jisai su Janulaičiu susitikęs, tai Janulaičiui būtų buvusi iškelta nauja, daug sunkesnė byla už teismo apgavimą ir suklastoto paso vartojimą, o tada ir Sibiras būtų buvęs neišvengiamas. Taip man pasakojo mielas Augustinas. Tačiau ir šį kartą Janulaitis sugebėjo susivaldyti, nė vienu akies mirktelėjimu neparodęs savo susijaudinimo, ir šalta atsakė, kad ponas prokuroras klystas ir, matyti, esąs Janulaitį supainiojęs su kažkokiū savo seniai nematytu pažįstamu. Panašios išvaizdos žmonių esą daug daugiau, negu tai esą įprasta manyti. O poną prokurorą jis, Janulaitis, matęs pirmą kartą savo gyvenime. Prokuroras buvo įtikintas suklydęs, ir liovėsi Janulaitį kankinęs pavojingais klausimais. Janulaitis nurimo ir galėjo paskui be jokio pavojaus eiti Vilniuje advokato padėjėjo pareigas. Kaip vis dėlto dažnai žmogaus likimas priklauso nuo atsitiktinumo!

Kiekvienas vasaros atostogas praleisdavo drauge su mumis ir Povilas Urbšys, Maskvos universiteto studentas medicinas, brolio Mykolo kolega dar iš šiaulių gimnazijos, paskutiniojo užsienio reikalų ministro Nepriklausomoje Lietuvoje dėdė. Jisai drauge su broliu Mykolu įgijo kalėjimo stažą Maskvos Butyrkų kalėjime ir Kauno kalėjime. Mažąžemio ūkininko sūnus P. Urbšys nuo V-sios gimnazijos klasės turėjo pats iš pamokų išsilaikyti, nes pažįstamas kunigas, kurio lėšomis Povilas išėjo 4 gimnazijos klasių mokslą, atsisakė Urbšį šelpti ir apskritai globoti, kai P. Urbšys griežtai pasipriešino stoti į dvasinę kunigų seminariją, kaip pareikalavo globėjas kunigas. P. Urbšys dėl savo nepaprastai gero ir švelnaus būdo buvo pamėgtas visos mūsų šeimos. Mano tėvas, gydytojas; svajojo, kad, tėvui pasenus, Pov. Urbšys, baigęs medicinos fakultetą, apsigyvens Vieکشniuose ir pavaduos mano tėvą gydytoją. Mat, mano tėvas Antanas Biržiška gydytojo visuomeninę tarnybą laikė darbu savo tautai, todėl ir ieškojo tinkamojo sau pavaduotojo, kuris taip pat rimtai dirbtų lietuvių tautai. Deja, P. Urbšiu buvo nelemta būti Vieکشnių ir jų apylinkės laisvai praktikuojančiu gydytoju. Baigęs Maskvos universitetą, P. Urbšys dar kelis mėnesius panorio pasipraktikuoti u-to klinikose. Gydydamas tenai savo kolegą Legeiką, susirgusį vidurių šiltine, Urbšys jį išgydė, bet pats užsikrėtė šiltine ir mirė. Jo organizmas, nusilpęs dėl dažno neprivalgymo, negalėjo ligos pakelti, ir Urbšys buvo nugalėtas šiltinės bacilų. Ir mūsų tėvams, ir mums visiems tatau buvo didelis smūgis.

Mano tėvas taip pat, kaip P. Urbšys, nuo V gimnazijos klasės pats iš pamokų išsilaikydama, baigė šiaulių gimnaziją 1875 m., o 1875-1880 m. išėjo Maskvos universiteto medicinos fakulteto kursą. Universitetė jis susieidavo su to paties f-to studentais Vincu Pietariu ir Jonu Basanavičium. Pastarajam jis rinko žemaičių dainas. Baigęs u-tą, jis atmetė viliojančią pasiūlymą likti prie u-to profesūrai ruoštis, ir 1880 m. apsigyveno Vieکشniuose savo tautai dirbti. 1881 m. vedęs Elzbieta Radzevičiūtę, mokytoją ir muzikę pianistę, studijavusią Maskvos konservatorijoje, jis ligi savo mirties, 1922 m., buvo Vieکشnių gydytoju. Tik I Pasaulinio karo metu apsirgęs, 1915-1918 m. buvo iš Vieکشnių pasitraukęs laikinai Rusijon. Žemaičiuose jisai įgijo "didžiojo daktaro" garsą, praktikuodamas Vieکشniuose ir apylinkėse. Jo, gydytojo, veikimo sritis su centru Vieکشniuose apimdavo skritulio spindulio plotą ligi 100 km (=) 62.14 anglų mylių. Mūsų spaudos draudimo metu gaudamas pasiskaityti tilžinių

draudžiamųjų Lietuvoje leidinių, tėvas juos paleisdavo ir kitiems. Tėvų butas Vieکشniuose daugelį metų buvo vietinės apylinkės šviesuomenei drauginis ir intelektualinis centras. Mūsų motinai gyvenant 1895-1901 m. šiauliuose su mumis, trimis jos sūnumis, kol silpnos sveikatos vyriausias mano brolis Mykolas baigė šiaulių gimnaziją, jos butas šiaulių jaunimui vaidino tokį pat vaidmenį. Tėvui mirus 1922.X.11, mano motina Elzbieta Biržiškienė, gyvendama Vieکشniuose, viena gyvai dalyvavo vietos lietuvių visuomeniniame ir organizaciniame darbe.

Kaip aukščiau jau esu nurodęs, tėvas per mus, savo sūnus, suėjęs su jaunais lietuvių veikėjais — K. Bieliniu, A. Janulaičiu, P. Urbšiu, V. Sirutavičium, G. Liutkevičium ir kt., nuo 1905, revoliucinių, metų iš lietuvių spaudos sekdamas lietuvių visuomeninį gyvenimą, ir pats į jį daugiau įsitraukė. Mano tėvas buvo didelis mūsų gamtos žinovas; Lietuvos gamtos pažinimui pagilinti jis kas penktadienį išeidavo medžioti — bendrauti su Lietuvos gamta. Taip jis apibūdindavo savo medžioklių tikslą. Būdamas Adomo Mickevičiaus ir Liudviko Kondratavičiaus poezijos gerbėjas (jis mokėjo atmintinai bene visą Mickevičiaus poemą "Poną Tada"), jis turėjo didelės įtakos mums, trims broliams, jo sūnums. Dėl savo tiesaus ir gan griežto būdo jis įgijo tarp vietinių žemaičių tiek pasitikėjimo ir pagarbos, kad, jam gyvenant Vieکشniuose, vietiniai šunadvokačiai liko bedarbiais. Kai kildavo tarp dviejų ūkininkų kaimynų ginčas, pvz. kam turi priklausyti išaugęs ant biržės tarp abiejų ūkių berželis, tai, nekeldami dėl to bylos teisme, abu kreipdavosi į "didįjį daktarą", kuriam ir pavesdavo galutinai tarpusavio ginčą išspręsti. Tuo būdu senas žemaičių paprotys "teisybė ieškoti" teisme, dėl ko kartais jie prarasdavo ir savo ūkius, — tėvui dirbant gydytoju Vieکشniuose, buvo užmirštas ir beveik išnyko. Nereikėjo nei teismo hesibylinėjančių dėl menkniekio bylai spręsti, kada abi pusės iš anksto susitardavo: "Taip bus, kaip mūsų daktaras pasakys". Todėl vietiniai šunadvokačiai, ūkininkų tikrosios dėlės, neturėjo pelningo darbo — tarpininkauti tarp "ieškančių teisybės" teisme ir iš lėto čiulpti savo klientų kišenes. Tad supranta, kad mano tėvas buvo vietinių šunadvokačių nemėgiamas.

Imdamas iš atsilankančių pas jį ligonių po 20 kap. (= 10 amer. c.) ir dar klausdamas "Ar turi pinigų vaistams? Jei neturi, tai aš duosiu", tėvas ne tik nekrovė kapitalo, bet sunkiai suveddavo galą su galu. Tad, eidamas mokslus u-te ir technologijos institute, iš tėvo neėmiau jokios piniginės

pašalios, pats uždariaudamas pragyvenimui pamokomis, dirbdamas kurį laiką matematikos mokytoju privačioj Dermidorovo gimnazijoje. Petrapily, išdamas vos baigusius aukštėnės mokyklos jaunuolius kokursiniams kvotimams į specilius institutus ir pan. Tekdao kartais ir badauti;

bet jaunam organizmui tai būdavo net sveika...

(B. d.)

Viktoras Biržiška

* * *

ATITAIŠYMAS

"Literatūros" 290-ame numerį 6-tojo psl. 2-sios skilties 37-toje eilutėje išspausdinta: "Kurilovą" vietoje "Kurlovą".

AUTO TAIŠYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atbkami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, tnsmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

191 W. 59th Street Tel: GROvehill 6-9136

M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

Ka Jūsų pinigai atneštų daugiau pelno ir kad kiekvienu atveju jie būtų saugiai apdrausti — padėkite juos pas mus. Tai paprasčiausias ir saugiausias dalykas!

APTARNAUJA JUS NUO 1922 METŲ.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASS'N.

1447 SO. 49th COURT, CICERO, ILLINOIS
Telefonai: TOwnhall 3-8131—8132 Juozas Gribauskas, vedėjas

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Rakandų yra visur, bet naujausio stiliaus baldus, be sugadinimų, brokų — rasite pas mus. Kainos be užprašymo ir išmokėjimai be finansų kompanijų.

KIEKVIENAS PIRKĖJAS ŠI MĖNESI GAUNA 14 DALIŲ IMPORTUOTĄ KAVOS SERVIŽĄ DOVANAI

Pečiai \$89.00

Skalb. mašinos \$89.00

Šaldytuvai 1956 metų

tiktai \$159.00

TV - RCA

DUMONT,

ADMIRAL,

ZENITH,

SYLVANIA

NUO \$129.00

Išmokėjimai iki 2 metų. Visos prekės 1956 metų modelio.

SEKMADIENIAIS NESKAITOME TAKSŲ.

Gazo šildymo pečiai: Moore, Siegler ir kiti.

FURNITURE CENTER, I N C.

3224 So. Halsted Street

Victory 2-4226

VEDEJAS JUSTAS LIEPONIS

Atidaryta pirm., ketv. 9-9:30, kitomis dienomis 9-6. Sekmad. 10-5 val.

ALGIRDAS GUSTAITIS

SVETLANA BERIOZOVA - BERŽAITĖ — PIRMAUJANTI EUROPOS BALERINA

Mes dažnai skundžiamės, kad lietuvių kilmės ar kultūros žymūs asmenys nueina svetimiesiems dirbti. Amžių bėgiuose tokių yra daug, labai daug buvę.

Bet pasitaiko ir kitaip. Yra atvejų, kad svetimos kilmės žmonės, ilgiau gyvenę Lietuvoje, giliai persiima jos kultūra, pamilsta tą kraštą, gyvenimo būdą, papročius ir būna ne tik geri piliečiai, bet net pavyzdingi kariai savuose baruose. Jie tyliai, bet sistematingai dirba su tikslu ir planu, siekia ir laimi.

Eiliniame kelyje jus ne daug kas žino ar pastebi, nes eilinių žmonių pasaulyje yra daugiausia. Juo toliau nuo vidurkio, juo mažesni skaičiai ir pačiose viršūnėse atlieka tik individai.

Pasiekus laimėjimų viršūnę, pasiekus tikslo tikslą jau galima daug kas pasirinkti. Garbė, socialinė padėtis ar žymus vardas atidarina sudėtingiausiai užrakinėtą duris. Dažnai tokie laimėtojai, prisiminę sunkųjį mūšį į pergale, ieško praktiškosios atramos turimojo užtikrinimui ir galimojo atsiėkimui. Tokiais atvejais atsizadama daug ko, net savojo vardo, kilmės, tautybės ar pilietybės.

Svetlana Beriozova - Beržaitė yra lietuvių kultūros dukra, šiandien iškilusi į pirmaujančias Europos balerinas. Jos vardas plačiai žinomas ir, neabejotina, ateityje bus dar pagarbiau linksnuojamas meno pasaulyje.

Žvilgsnis į Europos ir Lietuvos baletą

Ta proga verta prisiminti, kad balet'o istorija siekia senovinius Egipto, Graikijos, Romos imperijos laikus. Baletas yra choreografiškoji meno rūšis ir jo pagrinde yra kūno judesiai — šokis, pantomimika, kurie, dažniausiai palydimi muzikos, sujungiami į vientisą, savitai užbaigtą meno šaką, kuri šiose dienose scenos ir rašto pasauly vadinama baletu.

Oficialioji Europos balet'o pradžia vedama tik iš XV a. (1489 m.). Trumpu laiku ji įsipilietino turtuolių rezidencijose ir tapo beveik neatskiriama meninių pasirodymų dalimi.

Ar XV a. Lietuvos kunigaikščiai, didikai pripažino baletą kaip pramogą ir meną — šiuokart nenorėčiau griežtai teigti, nors taip manyti duomenų yra. Vilnius — Trakai — Ašmena — Lyda — Gardinas galėjo būti vietos, kur pirmiausia balet'o atstovai lankėsi Didžiosios Lietuvos kunigaikščiams. Mūsų istorikai, linkėtina, kada nors duos tikresnių žinių apie viduramžines pramogas.

Tačiau žinoma, kad 1778 m. Gardine veikė Lietuvos balet'o

mokykla, vadovaujama Liudviko Ledouxo. Joje mokėsi kelios dešimtys tų apylinkių mikių merginų ir jaunikaikių.

Nepriklausomoje Lietuvoje pirmą kartą Kauno operos scenoje pasirodė dvi seserys Girniūtės 1920 m. gruodžio 31 d. "Traviatoje". 1921 m. rudenį pradeda veikti pirmoji Nepr. Lietuvoj balet'o mokykla Kaune, vadovaujama Dubeneckienės. Metai po metų Lietuvos baletas išaugo į stiprią meno šaką, susilaukęs visų Europos valstybių pripažinimo ir įvertinimo kaip pavyzdingo meninio vieneto. Lietuvos baletas, kaip ir Lietuvos opera, buvo skaitomi vieni geriausių Europoje.

Kaune gimė dabartinė balet'o princesė Svetlana

Tuo laiku, kai Lietuvos baletas žydėjo, kai nepriklausomai gyvenantieji lietuviai kūrė savąją kultūrą, 1932 m. Kaune gimė Svetlana Beržaitė.

Svetlanos senelis buvo rusas, gi senelė — prancūzė. Svetlanos motina buvo rusų kilmės, bet jos tėvas jau buvo gimęs, išsimokslinęs ir užaugęs Lietuvoje ir jis save laikė ir tebelaiiko lietuviu. Jis savo pavardę iš Beriozovas buvo pakeitę į Beržas. Abū jos tėvai buvo Kauno valstybinio balet'o šokėjai.

1934 m. jos tėvai pakviečiami šokti įvairiose vakarų Europos balet'o trupėse, išvyksta iš Lietuvos, išsiveždami ir 2-jų metų Svetlaną. Gyvenimo buvo lemta negrįžti į Lietuvą.

Svetlana Beržaitė didesnę jaunystės dalį praleido Prancūzijoje. Karui suliepsnojus, jie persikėlė į New Yorką, kur būdama 7 m. Svetlana pradėjo uoliai mokytis balet'o. Turėdama 15 metų, su tėvais išvyko į Londoną, kur vėl mokėsi. 1947 m. po debiuto Ottawos balet'e, pakviečiama į balet'o trupę Grand Ballet de Marquis de Coevas. 1948-50 Metropolitan balet'o balerina Londone. Nuo 1951 iki dabar dirba garsiojoje Sadler's Wells Theatre Ballet trupėje kaip pirmeilė šokėja. Nuo 1953 m. įvairių valstybių recenzentų imama minėti kaip viena geriausiųjų Europos balerinų.

Lietuvos Svetlana

Sadler's Wells balet'o trupė nuolatos svečiuojasi žymiausiųose Europos, JAV miestuose, reprezentacinėse salėse ir teatruose, duodami aukštosios klasės klasikinio balet'o koncertus.

Šių metų pabaigoje minėtas vienetas lanko JAV didmiesčius ir į jų spektaklius, kaip tasyklė, biletai būna išperkami iš anksto. Jau pora mėn. jie svečiuojasi dolerių šalyje.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 3, 1955

Netrukus išvyks atgal Europon.

Neabejoju, daug lietuvių matė minėtąjį baletą. Vartė ir jų blizgančią programą, kur Svetlana įdėta per visą puslapį ir aiškiausiai parašyta, kad ji gimusi Lietuvoj. Ten net neužsimenama apie bet kokį ryšį su rusiškuoju vardu. Yra malonu tai matyti ir žinoti.

Visi didieji laikraščiai Los Angeles, Calif., ir kitur Amerikoj dėjosi jos nuotraukas. Ir jeigu tik yra proga ar galimybė, visur pažymima ją esant lietuvaite ar Lietuvoj gimusia. Įdomu, kad "Los Angeles

Times", didžiausias Kalifornijos laikraštis, savo 1953 m. spalio 25 d. sekmadienio laidoje, kada taip pat lankėsi Sadler's Wells baletas, įsidėjo per visą puslapį spalvotą Svetlanos nuotrauką su parašu: "Ballet princess: Svetlana Beriozova, an up-and - coming star". (Balet'o princesė Svetlana Beriozova, kylanti ir būsimoji žvaigždė). Straipsnis prie viršelio nuotraukos yra, aišku, ne pirmame pusl., bet toliau, kurio antraštė taip skamba: "Ballet's New Princess. Meet the rising star of the dance:

(Atkelta 7. psl.)

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.
2555 WEST 47th STREET LAFayette 3-1083
B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sekr. ir advokatas
Mokame aukštus dividendus. Kešiuojame čekius. Parduodame ir išperkame valstybės bonus. Taupytojams patarnavimai veltui.
ATIDARYKITE SĄSKAITĄ ŠIANDIEN. — APDRAUSTA IKI \$10,000.
Darbo valandos: pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 8 val. vakaro; antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 5; trečiadienį uždaryta, o šeštadienį nuo 9 val. iki vidudienio.

KALĖDŲ DOVANOMS

DRABUŽIŲ, BALTINIŲ, PATALYNĖS, RANKŠLUOSŲ

PIGIAU KAIP KITUR LIETUVIŠKOJE KRAUTUVĖJE

Joseph's Dry Goods Store

3218 So. Halsted Street

DIDELIS PASIRINKIMAS VYRAMS, MOTERIMS IR VAIKAMS: marškinių, kojinių, nosinių, darbo kelnų; suknelių, skarelių, baltinių; antklodžių, paklodžių, užvalkalų ir kitko.

BUICK'AS

LIETUVIŠKAS

AUTOMOBILIS

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, — TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE.
Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. Tel.: LAFayette 3-8248

(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antrad., Penktad. ir Šeštadienį 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų.
Trečiad. 9:00 ryte iki 12 val. diena. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Lithuania's Svetlana". (Naujoji baletos princesė. Susipažinkime su kylančia šokių žvaigžde: *Lietuvos Svetlana*).

Nemanau, kad reikėtų daugiau rašyti apie Svetlanos B. vardą baletos pasaulyje. Ji yra susidariusi stiprų vardą, ji turi labai daug gerbėjų ir stovi tokiam meno lygyje, kad apie jos populiarumą per daug kalbėti yra visiškai nereikalinga. Tai jau atlikta. Ir padaryta jos pačios ir jos mielo tėvo, apie kurį "Lietuvių Enciklopedijos" II tomo 91 psl., be kitko, taip parašyta: "Lietuvos baletos Teatro artistų daugumas tremtyje tebedirba profesinį darbą. Beriozovas-Beržaitis, išauginęs savo dukterį Svetlaną pirmą šio meto šokėja, pats baletmeisteriu dirba žymiose baletos trupėse Londone, Paryžiuje ir New Yorke".

Svetlanos motina yra mirusi. Už visą jos lietuviškumą ar pagarbą Lietuvai reikia dėkoti, nuosirdžiai dėkoti jos tėvui Beriozovui-Beržaičiui. Jis išaugino dukrą, kuri garbingą Lietuvos vardą minių minioms perteikia aukštąja meno išraiškos forma.

Asmeniškai pažintis ir pirmoji valanda su Svetlana

Sadler's Wells baletos trupei beviešint Los Angeles, Calif. (iš čia jie vyks į Detroitą, New Yorką), "Lietuvių Dienų" redakcija ir čia esantis Liet. žurnalistas S-gos skyrius lapkr. 26 d. vakare pas vietinius lietuvius turtuolius p.p. Fabijonus pakvietė Svetlaną Beriozovą-Beržaitę. Iš lietuvių dalyvavo "Lietuvių Dienų" redakcija: Bern. Brazdžionis, J. Tinišis, Vyt. Adomaitis, J. Kojelis, Milton Starkus ir leidėjas Ant. Skirius. Be to dar, Br. Budriūnas, J. Kaributas, Br. Raila, L. Zaikienė ir Alg. Gustaitis. Taip pat būrelis jaunimo.

Svetlana įėjo labai paprastai, kukliai. Su visais draugiškai pasisveikino. Vilkėjo kuklią suknetę. Plaukai lygiai sušukuoti, siekia pečius, visai laisvai dengia ilgoką kaklą. Atrodo, tarsi neseniai būtų išsiplavusi plaukus ir juos rūpestingai susišukavusi. Jokio garbanavimo, jokio sulankstymo ar pusmetinio. Nosis ilgoka, lygi. Akys didelės, labai nuosirdžios. Visai nedaug pasidžiūsus. Kuklus žiedukas ant piršto. Aukštoko liemens, lieknutė. Nepasakyčiau, kad būtų gražuolė, bet pakankamai graži, kad apsuktų vyrams galvas net prieš nuosavų žmonių... Kai kurie žmonės nekaip atrodo iš profilio, ji gi iš šono žvelgiant turi klasikinio grožio, ramumo ir poilsio.

Ji teturėjo vieną valandą laiko. Bet kadangi mūsų fotografas didesnę to laiko dalį ją su svečiais ar jų dalimis fotografavo, kadangi dauguma norėjo gauti jos parašą ir bent kelius žodžius tiesioginiai pasakyti ir išgirsti, kadangi šeimininkai viešnią vaišino ir prašė visko paragauti, tai spaudos žmonėms ne kažin kiek laiko beat-

liko, nors vakaro tvarkytojas Miltonas mus atskriai susodino ir buvo išstatęs špalerius "miniai" sulaikyti...

Klausimus pradėjau taip:

— Lietuviams labai malonu, kad visur jūs save vadinate lietuvaite ar Lietuvoj gimusia. Įdomu, kodėl jūs visur tai aiškiai pažymite?

— Aš gimiau Kaune, Lietuvoje. To krašto neprisimenu, nes dviejų metų amžiaus su tėveliais išvykau iš ten, bet iš mano tėvo pasakojimų Lietuvą gana neblogoi žinau. Jis apie Lietuvą man yra daug ir gražiai pasakojęs. Be to, aš skaitausi esanti Lietuvos pilietė, turiu Lietuvos pasą. Dabar jau visi mane žino esant lietuvaite ir Lietuvos vardo pridėjimas prie mano pavardės eina savaime. Netaip senai pirmiau anglų pilietybę, nes kitaip turėdavau daug keblumų keliaujant iš valstybės į valstybę.

Jos balsas tykus, ramus, geras ir tok spaprastas, toks nuosirdus, kad norisi jo klausytis ir klausytis. Nepaprastai lygus balsas.

Kolega Bronys Raila ją "atrado" anksčiau ir jiedu dabar susiję šnekėjosi prancūziškai, kaip senajame lotynų kvartale Paryžiuje. (Ji kalba angliškai, prancūziškai, rusiškai. Lietuviškai temoka paskirus žodžius ar sakinius.) Jo teigimu — iš jų ankstesnio pasikalbėjimo — ji didžiuojasi esanti lietuvaite. Ji sakiusi, kad Sadler's Wells trupėje yra įvairių tautybių žmonių, bet tik ji viena esanti lietuvaite.

Jos klausiu toliau:

— Jei būtų galimybė, ar norėtumėt grįžti į Lietuvą ir šokti Kauno ar Vilniaus baletė?

— O, taip! Norėčiau grįžti Lietuvon, kur praleidau pirmuosius savo kūdikystės metus, kur turiu giminių. Labai norėčiau pamatyti garsųjį Kauno baletą, kur mano tėvelis dirbo. Norėčiau ir aš šokti Kauno baletė.

— Ar jūs žinote, kad Kauno baletas buvo vienas geriausių šiaurinėje Europoje?

— Taip. Mano tėvelis apie jį daug ir labai gražiai pasakojo.

— Ar bekeliaudama sutinkate lietuvių?

— Gana nedaug. Kartais jie mane pasveikina ir pasisako esą lietuviai.

— Ar yra išleista monografija ar panašus leidinys apie jus?

— Ne.

— Ar renkate iškarpas apie save?

— Mano tėvelis jas renka, bet aš esu tikra, ne visas jam pavyksta gauti.

— Ar norėtumėt gauti lietuvių spaudos iškarpų apie jus?

— Taip.

Ir ant atskiro lapuko užrašė adresą: Svetlana Beriozova, c/o Sadler's Wells Ballet, Royal Opera House, Covent Garden, London. Duodama jį paprašė būtinai ją aplankyti, jei

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, DECEMBER 3, 1955

būčiau Londone ar kur kitur.

— Dar klausimas: jeigu esate lietuvaite, tai kodėl vartojate Beriozovos, ne Beržaitės pavardę?

— Užsieniečiams p a v a r d e Beržas yra sunku išstarti ir dar sunkiau taisyklingai parašyti. Pradedančiai menininkei gana svarbu turėti galimai mažiau sunkumų su pavardės ištarimu. Dabar, kai didesnis skaičius žmonių žino mano pavardę, nėra kaip keisti į kitaip skambančią.

— Dovanokite, bet norėčiau paklausti, ar esate ištekęs?

— Ne.

Ji tegėrė burbuliuojantį vandenį, kurį amerikiečiai vadiną "džindžirel". Ji vėl paprašė tik jo. Pagaliau sutiko lašą, tik vieną lašą, priedo...

Valandos kaip nebuvo.

Atmintina valanda.

— Iki pasimatymo Kaune, Svetlana! — atsisveikiname.

— Iki pasimatymo Kaune, —

ji atsako lietuviškai, pamosuoja ir lygiai, ramiai išsena į žvaigždėmis ir spraksančiais didmiesčio žiburėliais, nusėta tamsą.

Los Angeles, California.

1955 m. lapkričio 26 d.

Try Astor-Uralt
the great brandy from
8 yrs old the Rhine so Proof

Dėmesio: užsisakykite 4 iš aukščiau matomų bonkų betarpiškai iš vartyklos, pasiuntę \$1.00 adresu:

GERMAN DISTILLERIES LTD.
175 Riverside Dr., New York 24, N. Y.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

JUCUS SISTERS RESTAURANT

NAUJAI DABAR ATIDARYTAS

Galima gauti rūgščių kopūstų ir kitų skanių lietuviškų valgių. Atidarytas per visą naktį. 29 METAI TOJE PAČIOJE VIETOJE.

1608 W. 47th St. Tel. LA 3-9670

AT GLASER'S SHEAFFER'S

NEW SNORKEL PENS

SPECIAL OFFER

SHEAFFER'S ADMIRAL Snorkel Pen
with smooth-writing 14K gold point,

regularly \$10.00
Now only \$7.95

SHEAFFER'S SARATOGA Snorkel Pen with
gold-filled trim, hand-ground 14K gold point,
regularly \$11.95. Now only \$9.95

Wonderful writing value! Give these fine
Sheaffer's Snorkel Pens at great savings. Come in today.

GLASER'S APPLIANCE AND FURNITURE COMPANY

5115-5123 So. Kedzie Ave. PRespect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Lietuvos žemėlapis

(Jo ruošą Bostone apžvelgiant išgirstasis žodis iš sukūrėjo plk. Juozo Andriaus)

Kai daug ir dažnai tenka keliauti po Jungt. Am. Valstybes bei Kanadą, ištaigus "New York Central" traukinys, mielai nuotakai telkiantis, nuo manojo Clevelando Erie ežero pakrančių, skubėdamas per naktį, nuneša toli paatlantin, į Bostoną. Atsiduri prie ypatingojo lietuviškosios kultūros židinio — pas Juozą Kapočių — "Lietuvių Enciklopedijos" leidykloje.

Džiugu į ten nuvažiuoti ir nesulaikomai pasigėrėjančiu žvilgsniu apmesti daug lietuviškumui naudingų reiškinių.

Taip prieš kurį laiką viešėjau Bostone. Mačiau jau savus "Lietuvių Enciklopedijos" leidyklos rūmus, spaustuve. Prie darbo stalų sutikau "Lietuvių Enciklopedijos" redaktorius: Praną Čepėną bei Dr. Juozą Girnių. Mačiausi su energinguoju ir drąsiu Juozu Kapočiumi. Teko su visais išsikalbėti ir vietoje susipažinti su "Lietuvių Enciklopedijos" organizavimu bei leidimu. Manau, jog susidarys proga apie tai "Naujienose" parašyti.

Šiuo kartu išsprūsta mintys bei įspūdžiai apie netrukus susilaukiamąjį Lietuvos žemėlapi. Jų man pateikė, čia pat ilgai apžvelgiant gausybę brėžinių ir įvairių mokslinių telkinių, žemėlapių suvėrėjas, žinomas vienintelis Lietuvos kariuomenės topografas specialistas, pulkininkas Juozas Andrius, šios srities žymus Lietuvos mokslininkas.

Nuotaika dar supatingėjo atsiminius, jog šis pats mokslininkas prieš virš 20 metų buvo mano lektoriumi Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykloje.

Jokie įvairūs bei sunkūs gyvenimo įvykiai nėra sutrukę ar sugriovę stipriai kūrybinės bei mokslinės plk. Juozo Andriaus rankos. Didysis istorinis Lietuvos žemėlapi ruošos darbas yra beveik baigtas.

Kai verti gausius ir skrupulingai tikslus brėžinius, jie patys daug prasitaria ir patvirtina, jog brangų ir labai reikalingą leidinį susilaukia svetur esąs lietuviai. Taip tai mūsų tautos krašto žemėlapis, kokio Lietuva dar niekuomet neturėjo.

Erdvioje žemėlapi braižykloje, kuri užima beveik visą didoką plk. Juozo Andriaus butą, kūrybinis mokslininkas prie savo darbo kukliai kalba:

"LIETUVOS ŽEMĖLAPIS šit jau baigiamas ruošti. Prof. S. Kolupaila štai patikrino visą hidrografinį tinklą, gi prof. A. Salys dar tebetikrina visus vardus ir kartu ruošia žemėlapi vardiną. Baigus korektūras, galutinai paruošiu brėžinius ir perduodu juos J. Kapočiu išspausdinti. Tai kelių savaitių reikalas.

"Ne vienas betgi paklausia — kodėl taip, palyginti, ilgai trunka šio žemėlapi paruoši-

mo darbai?

"Priešasčių buvo kelios ir jos taip svarbios, jog paaukotas laikas tikrai nebuvo vel tui sugaištas.

"Pradžioje žemėlapis buvo ruošiamas specialiai mokykloms, taigi ir jo turinys buvo žymiai retesnis. Gi perėmus žemėlapi leidimą 'Liet. Enciklopedijos' leidyklai, redakcijos, kartu su kalbininkais ir manimi buvo sutarta:

"a) žemėlapi turinį patankinti, įnešant į jį daugiau ežerų, upių, pelkių, gelež. stočių, kalnų, piliakalnių ir šiaip istorinių vietų;

"b) ežerų vardus, kur tik galima, rašyti vardininko linksnėje;

"c) visame žemėlapi plote, kur tik yra lietuviškosios lyties vietų pavadinimams, rašyti jas žemėlapi, gi kur tokių nėra — rašyti svetimus tų vietų pavadinimus, bet jokių būdu nekalti naujų vardu ir 'nekrikštyti' vietovių tais naujaisiais vardais;

"d) paruošti visų žemėlapi įrašytų vardu kirčiuotą vardiną, kuriame būtų taip pat įrašytos ir visos svetimiosios lyties, vartotos ar tebevartojamos.

"Pav. Mažosios Lietuvos plote vietų pavadinimai be seniau vartotos lietuviškosios lyties dar turi kaizerinės Vokietijos suvokietintus vardus, nacių vokiškus vardus ir, pagaliau, rusų ar lenkų duotus vardus. Tokiu atveju atstatomas lietuviškas pavadinimas ir jis įrašomas žemėlapi, gi visi kiti vardai pažymimi vardinėje. Šitas darbas yra varomas prof. A. Salio. Tai sunkus ir kruopštus darbas. Dažnai ir vieno vardo išaiškinimas, jo atstatymas reikalingas ilgo darbo: knaisinimosi po archyvus, susirašinėjimo su kitais kalbininkais, kur galima klausinėjimo gyvų liudininkų ir t.t.

"Darbą sunkina tarp atskirų mokslininkų dideli atstumai, dėl tiesioginių darbų laiko stoka ir neturėjimas reikalingos medžiagos.

"Tačiau, nežiūrint visų tų kliūčių, darbas, kurį nespėjome atlikti trumpu Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu, didele dalimi čia štai padarytas.

"Visa tai įvertins tie, kuriems ateityje teks juo naudotis, o tokių, reikia tikėtis, bus nemaža. Pagarba ir padėka mūsų visuomenei, kuri, suprasdama šio darbo sąlygas, kantriai laukia jo rezultatų".

Toliau, versdamas gausius paruoštojo žemėlapi brėžinius, mokslininkas plk. Juozas Andrius dar paaiškino:

"Žemėlapi brėžiniai gaminami daugiaspalviu leidiniu, tai reiškia, jog kiekvienai spalvai turi būti pagaminti atskiri brėžiniai. Visas žemėlapis bus viename lape 50 colių ilgio ir

38 colių pločio, maste — pusės milijono, ar 1:500,000. Jis apima plotą tarp 19 ir 28 meridianų ir tarp 53 ir 56 su puse lygiagrečių. Šiame plote įeina visa Lietuvos teritorija 1920 m. sienose su Rytų Prūsais ir pietus nuo Paserijos žiočių — Vėžainio potsdaminės linijos su Elbingu imamai.

"Žemėlapyje išbrėžti geležinkeliai, plentai ir vieškeliai, pažymėti miestai, miesteliai, bažnytkaimiai, gelež. stotys, vasarvietės, pilys, piliakalniai, svarbesnieji kalnai ir kitos istorinės ar geografinės reikšmės vietos.

"Žemėlapyje ypač tankus hidrografinis tinklas: upės, upeliai, ežerai, pelkės, durpynai, — gražiais lietuviškais vardais.

"Kalnuotumas laiptu kas 50 m pavaizduotas skirtinga spalva kiekvienam laiptui.

"Lietuvos valstybė parodyta tarptautinėmis sutartimis nustatytų sienų ribose: žiemuose — siena su latviais, rytuose ir pietuose su rusais (1920 m. sutartis), vakaruose — su vokiečiais. Viduje šios teritorijos pažymėtos buv. apskr. ribos. Be šių, pagrindinių sienų, žemėlapyje rasime dar plonesniais ženklais pažymėtas Potsdamo liniją, Lithuania Propria sieną, buv. Lenkijos-Gudijos sienos dalis ir taip pat dabartinę okupanto nužymėtą pavergtos Lietuvos ribą.

"Pilnas žemėlapi vardinys, kirčiuotas, surašytas raidyno tvarka ir atspausdintas 'Liet. Encikl.' formato priedu išeis kartu su žemėlapiu.

"Žemėlapis leidžiamas dviejų rūšių:

"1) mokykloms ir šiaip norintiems jį pakabinus laikyti. Spaustas ant patvaraus, guma dengto popieriaus, nesulankstytas.

"2) Spaustas ant geros rūšies popieriaus, sulankstytas ir įrištas kartu su vardinu į tokį pat kaip ir 'Liet. Encikl.' viršelį".

Taip prie lėta kuklia nuotai-ka tariamų mokslininko plk. Juozo Andriaus žodžių ir jo paruoštojo žemėlapi brėžinių, galingai jauti, jog esama lietuvių, kurių visas gyvenimas yra tik ten, prie gintarinės Baltijos, — Lietuva.

Padėkime artimiesiems Lietuvoje

Plačiai pągarsėjusi Amerikos žemyne Patria Gift Parcel Co. pavedė lietuviškai valyklai Public Cleaner atidaryti naują siuntinių užsakymų skyrių į Lietuvą ir kitus SSSR užimtus kraštus.

Priimame žodžiu ir raštu pilnai apmokėtus medžiagų, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus ir garantuojame 100%. Dirbama kasdien valyklos darbo valandomis.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th Street

Chicago 23, Ill.

CRawford 7-2126

(Skelb.)

Anglų kalbos pamokos

Dieną ir vakare
AMERIKOS LIETUVIŲ
MOKYKLOJE
816 West 33rd Place
CHICAGO 8, ILL.

NEMOKAMAI Visiškai Nemokamai

ŠITOS IR DAUG KITŲ PUIKIŲ DOVANŲ
JUMS VISAI NIEKO NEKAINUOS

Electric Roaster & Fryer	worth	\$80.00
94 pc China Dinner Set	"	65.00
Westinghouse Radasonic Radio	"	65.00
Rogers Silverware Set of 76	"	60.00
Electric Heater	"	50.00
24 Karat Corry Coffee Maker	"	50.00
All Speed Record Player	"	50.00
Dual Control Electric Blanket	"	50.00
Four-Way Mix Master	"	50.00
Four-Piece Silver Coffee Set	"	50.00
Electric Deep Fryer	"	35.00
Westinghouse Clock-Radio	"	35.00

Jūs galite įsigyti bet kurią iš šių puikių dovanų nemokamai! TAI NĖRA LOTERIJA.

Dėl informacijų atvykite, paskambinkite arba parašykite:

OAK

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1429 WEST 18th STREET—CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone CAnal 6-1640

VALDŽIOS
PRIZIŪRIMA

FEDERAL HOME LOAN
SYSTEM NARYS

IŠTEIGTA 1907

Spaudos naujienos

Nauja Jurgio Jankaus knyga

Šią savaitę čikagiškė knygų leidykla *Terra* išėjo su nauja knyga — Jurgio Jankaus apysaka "Senas kareivis Matatutis".

Ši knyga, kaip autorius antrinėje antraštėje pasisako, yra pasakojimas apie nepaprastą žemaitį, kuris daug nuostabių dalykų padarė, tik nepadarė vieno, kurį tikrai turėjo padaryti.

Apysakoje vaizduojama senoji žemaitija ir ano meto žemaitis Matatutis, vestuvių išvakarėse sugautas į rekrūtus ir išsiųstas dvidešimt penkeriems metams tarnauti karaliui ir generolui.

Daug vargo patyrė Matatutis, daug nuostabių dalykų padarė, daug pasitarnavo karaliui ir dar daugiau savo generolui, bet ir karalius, ir generolas užmiršo Matatutį.

Tik senatvėj grįžo Matatutis namo. Bet tėvai ištremti į Sibirą, Mariulė žuvusi, tėviškėj — rusų kolonistų šeima.

Nuo čia apysaka pereina į pasaką, kurioje Matatutis bando surasti teisybę ir sočių ramybę senatvėj. Nesiseka ir čia: karalius liepia jį užpiudyti šunimis, visokiais būdais persekioja jį, seną kareivį, keliasdešimt metų kentėjusį ir žaizdavusį už karaliaus garbę ir saugumą.

Daugeliu atžvilgių Matatutis — tai nelaimingasis mūsų kraštas, šimtmečiais rusų alintas ir išnaudotas.

"Senas kareivis Matatutis" — iškili knyga Jurgio Jankaus kūryboje. Skaitytoją žavi įdomiu pasakojimu, sultingu stilium, gražiais vaizdais ir charakteriais, stipria intriga. Kartu tai knyga plačiausiai skaitytojų skalei, kaip suaugusiems, taip ir jaunimui, kaip senesniems šio krašto lietuviams, taip ir naujesiems ateiviams.

Knyga išleista gražiai, apie 240 psl., visa įrišta į kietus viršelius.

Dvi poezijos knygos

Šiomis dienomis knygų leidykla *Terra* išleido dar dvi poezijos knygas: Mykolo Vaitkaus "Nuošaliu taku" ir Liūnės Sūtemos "Tebūnie tarytum pasaka".

Pirmoji, M. Vaitkaus "Nuošaliu taku", apima poeto kūrybą 1934-1944 m. Knyga apie 100 psl., joje per 50 eilėraščių šešiuose skyriuose: *Thuribulum Aureum*, *Siaubo metai*, *Žmogus žmogui*, *Ties amžinybės vartais*, *Nerimas ir vienu* ir *Toli, toli*.

Liūnė Sūtema (slapyvardis) — jauna debutantė, 48 psl. knygoje duodanti apie 30 eilėraščių. Rinkinys nedidelis ir negausus, bet stiprus ir gražiai užrekomenduoja jauną poetę.

"Žemė dega" jau rišama

Šiomis dienomis M. Morkūno spaustuovėje baigtas spausdinti ir pasiųstas į rišyklą pir-

masis Jurgio Savickio atsiminimų ir užrašų knygos "Žemė dega" tomas.

Tai labai neeilinė tiek įdomumu, tiek apimtimi knyga mūsų literatūroje. Pirmasis knygos tomas turi 455 psl., antrasis taip pat apie tiek.

Jurgis Savickis, vienas žymiausiųjų mūsų rašytojų ir ilgametis diplomatas, šitoje knygoje užrašinėja įvykius, išgyvenimus ir pastabas antrojo pasaulinio karo metu ir jam pasibaigus. Pirmajame tome pasakojama apie 1939-1940 m., antrajam — 1941-1946 m., kruviniausiųjų ir tragiškiausiųjų laikotarpį tiek mūsų Tėvynei, tiek ir Europai.

Iki pat karo pradžios Jurgis Savickis buvo mūsų atstovas prie Tautų Sąjungos, Šveicarijoje. Mūsų apsikriems diplomatams, ėmus brautis į užsienį ir ieškoti saugių ir gerai apmokamų vietų neitraliuose kraštuose, šiuo kartu šveicarijoje, 1939 m. labai nelauktai Jurgis Savickis pakeičiamas kitu asmeniu.

Šiuo atleidimu ir baigėsi Jurgio Savickio diplomatinė tarnyba, bet nesibaigė pažintys ir galimybės įvykius ir gyvenimą matyti iš žymiai geresnio taško, negu matėme mes visi. Knyga parašyta įdomiai, nuoširdžiai ir atvirai, nevengiant ir nesibijant paliesti žaizdas, kurios mums iki šiol nelaimonai kartais prisiminti.

Pirmasis tomas skaitytojus pasieks dar prieš Kalėdų šventes. Antrasis jau renkamas ir išeis greičiausiai vasario viduryj.

Knygą leidžia čikagiškė knygų leidykla *Terra*.

Antrieji "Nemuno sūnūs"

Andriaus Valucko romano "Nemuno sūnūs" antroji dalis baigiama spausdinti ir dar prieš Kalėdas bus knygų rinkoje.

Šitas daugelį autobiografinių bruožų turintis romanas pirmame tome vaizdavo nepriklausomybės paskutinį dešimtmetį panemuniuose, suvalkiečių ūkininkų streikus, valdžios kovą su streikininkais.

Antrame tome vaizduojami bolševikų ir vokiečių okupacijos laikotarpiai, žiauriai paliesti panemunės kaimus ir ramius ūkininkus. Veikalas didelės apimties ir daugeliu atžvilgių dokumentinis šiaurės Suvalkijos kaimui.

M. Jelusič "Cezaris" — "best seller"

Išgarsėjusio Mirko Jelusič istorinio romano "Cezaris" I dalis jau baigiama išparduoti.

Šios knygos yra 3 tomai. II-sis ir III-sis taip pat sulaukė didelio skaitytojų dėmesio, bet rinkoj kiek atsilikę nuo I-jo, bent 3 mėn. išleisto anksčiau.

Šiame veikle vaizduojama senoji Romos imperija I-jame šimtmečiu prieš Kristų ir Kajus Julijus Cezaris, vienas žymiau-

siųjų ano meto romėnų ir taip pat vienas iškiliausiųjų asmenybių žmonijos istorijoje.

Visas Cezario gyvenimas nuo vaikystės iki mirties nuo žudiko durklo — persunktas giliu dramatiškumu, ir Jelusič, puikiai išnaudojęs šią medžiagą, sukūrė veikalą, įdomumu maža teturinčių literatūroje.

Didelis autoriaus nuopelnas — rūpestingumas istorinei tikrovei, dėl ko šis veikalas — puikus ano meto Romos ir romėnų gyvenimo paveikslas, išryškinantis visas problemas, kankinusias anuometinę Romos imperiją ir tačiau — per 2,000 metų išlikusias aktualias iki mūsų dienų.

Kartu su Cezariu veikle vaizduojami ir visi anuometiniai jo amžininkai, kaip Krāsas, Pompėjus, Kleopatra, Antonijus, Ciceronas ir d. kt. Iš-tisa ano meto istorinių asmenybių galerija.

Pasirodė naujas "Technikos žodis"

Šis dvigubas žurnalo 2-3 nr. 28 pusl. didumo, dailiai iliustruotas ir gražiai išleistas. Daro rimtą ir malonų įspūdį. Patalpinta apščiui įdomių rašinių ir smulkių paskutinių technikos naujienų.

Povilas Jūrėnas Lietuviškos architektūros beišskant strny nagrinėja šį klausimą plačiai, paliesdamas ir užsimindamas apie lietuvišką statybą iševijoje; Dr. Vl. Literiskis (Natūralus vandens valymas) gvil-dena vandens apšvalymo bū-dus.

Jonas Kugis (Inžinieriai gyvenime) iškelia, be specialybės, platesnio akiračio reikalingumą; Technikos apžvalgoje V. Petraitis pateikia nemaža technikos smulkių naujienų, apie išradimus bei patobulinimus; Pov. Jūrėnas (Netekome Petro Kiaulėno) paliečia jo pra-eitą gyvenimo kelią ir atliktus darbus, kaip dailininko-architekto; Jonas Rugis (Saulė — energijos šaltinis) paliečia paskutinius mokslo bandymus saulės energijai panaudoti; S. Kryževičius (Plieno paruošimas galvanizacijai) gvil-dena galvanizacijos būdus; P. V. strny Atominių bombų ardančio-ji galia pateikia davinius spro-gimo jėgos pasekmių; Jonas Puškoriū (Vienafaziai induk-ciniai motorai) svarsto induk-cinių motorų rūšis; V. Petraitis (Atominis kuras ar alyva laivams) supažindina su ato-minės energijos pritaikymo galimybėmis; Teodoras Daukantas (Jūrų statuto klausimu) rašo, kaip buvo ruošiamas mū-sų jūrų statusas; P. A. M-ka — šv. Lauryno vandens kelias.

Žurnalą leidžia ALIAS Chi-cagos skyrius. Redaktorius: Povilas Jūrėnas.

Administracijos adresas: — "Technikos žodis", 2610 W. 47th Street, Chicago 32, Ill.

K. B.

Žurnalas "DARBAS" vis tobulėja

Malonu pastebėti, kad kultū-

ros ir visuomenės mokslų žurnalas "Darbas" daro pažangą su kiekvienu nauju numeriu. Vis augęs bendradarbių kad-ras turtina šį žurnalą tiek tu-riniu tiek apimtimi.

Šiomis dienomis pasirodžiu-siame "Darbo" Nr. 3 (26) ran-dame vėl stambų pluoštą įdo-mių straipsnių. Kipras Bielinis nupasakoja, "Kas ugdė Lietu-vos Steigiamojo Seimo šūkį"; J. Kiznis žvalgosi "Ateities ir praeities kryžkelėje"; Dr. Pra-nas Ancevičius str-je "Nesau gyvenęs žmogus", duoda įdo-mių fragmentų iš užrašų apie Dr. A. Garmų; S. L. nagrinėja "Darbininkų vienybės proble-mas". Iš grožinės literatūros randame Liudo Dovydeno "Prieš mirtį".

Dabartinį gyvenimą bolševi-kų pavergtoj Lietuvoj nušvie-čia straipsniai "Kai rašytojas negali reikšti savo nuomonę" ir "Tarybinės Lietuvos ūkis". Iš mokslo pažangos srities S. Burokas rašo "Penicilino isto-rija". Politinių naujienų sky-riuje randame prof. J. Kaminsko pasisakymą "Vliko re-organizacijos reikalai" ir J. Vil-činsko "Trys socialistų konfe-rencijos". Yra ir daugi-au smulkių korespondencijų.

Žurnalą "Darbas" leidžia Lietuvių Darbininkų Draugija. Redaguoja prof. J. Kaminskas. Prenumerata metams \$1.00. Atskiras numeris kainuoja 25 centai. Gaunamas ir Naujieno-se.

TELL AMERICANS ABOUT LITHUANIA!

Give your English-speaking friends a book about Lithuania from "dalgininkai" of 1863 to Kaunas opera and Palanga, also about 1/3 of Lithuanian nation in the USA:

AN IMMIGRANT'S STORY

By Arejas Vitkauskas

Price \$3.75. Send check or money order to: Philosophical Library, Inc., Publishers P. O. Box 1317, New York 8, N. Y.

THIS IS THE FIRST AMERICAN BOOK WITH GREEN LITHUANIAN RUTA ON ITS COVER. KEEP ONE BOOK ON YOUR TABLE.

Here is the Road that leads you to a Merry Xmas!

Join one of our Xmas Clubs now!

25c per week for	50 weeks	\$ 12.50
50c per week for	50 weeks	25.00
\$1.00 per week for	50 weeks	50.00
2.00 per week for	50 weeks	100.00
3.00 per week for	50 weeks	150.00
5.00 per week for	50 weeks	250.00
10.00 per week for	50 weeks	500.00
20.00 per week for	50 weeks	1000.00

Union National Bank of Chicago

11108 So. Michigan
Chicago 28, Ill.

Member of Federal Deposit
Insurance Corp.

Spaudos pabiros

Bostono lietuvių kultūrinė veikla įeis į bendrą Amerikos lietuvių istoriją kaip gražus pragiedrulis. Kai kurie tos veiklos verpetėliai pradėjo sukintis be ypatingai sunkių pastangų, o kiti pareikalavo didelio ir įtempto darbo ir nemažesnės rizikos. Iš pokarinių klajonių į Bostoną atbloškė kai kurie rašytojai, k. a. Faustas Kirša, Stasys Santvaras, Antanas Gustaitis, Bernardas Brazdžionis, Petras Pilka ir kitų specialybių kultūrininkai jau 1951 m. susibūrė į grupę, pasivadinusią Bostono Lietuvių Rašytojų Klubu. Šis klubas, 1952 m. ruošdamasis minėti poeto Kazio Binkio 10 metų mirties sukaktį, prikalbino buv. mūsų valstybinio teatro aktorę Aleksandrą Gustaitienę pastatyti to poeto veikalą Atžalynas. Rašytojo Antano Gustaičio ir jo žmonos Aleksandros pastangų dėka vaidinimui paruoštas Binkio Atžalynas padėjo pagrindus šiandien puikiai besireiškiančiam Bostono Lietuvių Dramos Sambūriui. Šito sambūrio meninio pajėgumo galėtų pavydėti kiekviena lietuvių vietovė: Sambūris, narių tarpe turįs įvairaus amžiaus bei išsilavinimo vaidintojų - mėgėjų stovi visai arti tikrųjų profesionalų teatro. Be režisierės A. Gustaitienės, Sambūris savo nuolatinių bendradarbių tarpe turi mūsų garsų scenos galiūną Henriką Kačinską. Sambūris Bostono ir aplinkinių miestų, įskaitant New Yorką, lietuviams yra paruošęs ir pagirtinai pasirodęs su šiais scenos veikalais: K. Binkio Atžalynas, latvių rašytojo R. Blaumanio Indranai, Petro Vaičiūno Tuščios Pastangos, anglų rašytojo Charles Dickenso Kalėdų Giesmė, o šių metų sezonui vėl duoda naują staigmeną: 1955 m. gruodžio mėn. 11 d. So. Bostone High School salėje vaidinama latvių rašytojo Valdemaro Karkliņš 3 veiksmų komedija Raudonas vynas. Vaidintojų tarpe svarbiausioje rolėje matome mūsų pažibą H. Kačinską. Netenka abejoti, kad Dramos Sambūris, vadovaujamas Aleksandros Gustaitienės ir šiuo naujai paruoštu veikalu į savo veiklą įpins dar vieną gražų žiedą, o scenos meno mėgėjams suteiks puikią kultūrinę pramogą.

* * *

Bostone ar arti jo esančiuose miestuose veikia kelios lietuviškos radijo valandėlės, kiekvieną sekmadienį pateikdamos lietuviams klausytojams įvairių žinių ir muzikos dalykėlių. Visos tos valandėlės savotiškai vertingos, bet viena jų, būtent, "Laisvės Varpas" savo tikrai gera kultūrine lietuviška programa visų ūgiu prašoka visas kitas. "Laisvės Varpą" suorganizavo ALT Sandaros pirmoji ir SLA antroji apskritis. Tų organizacijų vardai minimi kiekvieną "Laisvės Varpą" valandėlę lietuvių

ir anglų kalbomis. Šitos kultūrinės valandėlės vedėju yra išrinktas Petras Viščinis. Tai energingas ir neblogus organizacinius gabumus turįs vyras. Į "Laisvės Varpą" valandėlės bendradarbių tarpą jam pasisekė įtraukti daugumą Bostono ir jo apylinkėse gyvenančių kultūrininkų ir menininkų. Dėka to "Laisvės Varpas" kiekvieną sekmadienį patiekia radijo klausytojams tikrą, mazuromis ir įvairiausiomis polkutėmis nepamargintą kultūrinę programą.

Bevertydamas lietuviškus laikraščius labai nustebau radęs "Tėvynės" nr. 35 K. Jurgeliūno korespondenciją apie "Laisvės Varpą". Toje korespondencijoje tos valandėlės kultūrinė programa imama svetimženkliuose. Jeigu "Laisvės Varpą" programa vadinama "kultūrine", tada nebesurprantama, kokiomis reikėtų krikštyti kitas lietuviškas valandėles, kuriose vyrauja skelbimai apie kilbasas, kugelį, kopūstus, tonikus ir stipresnius gėrimus? Dar labiau nusistebėjau Tėvynės redakcijos priedu prie "Laisvės Varpą" vedėju atsakymo p. K. Jurgeliūnui. (Tėvynė nr. 41). Asmeniškai nesu pažįstamas nei su P. Viščiniu, nei su K. Jurgeliūnu. Kalbu, kaip anksčiau minėtos radijo valandėlės klausytojas. Ir galiu drąsiai tvirtinti, kad Tėvynės redaktorius, pasiklausęs nors poros "Laisvės Varpą" valandėlių, niekada nebūtų stojęs p. K. Jurgeliūno pusėje. Labai yra skaudu, kad tikrai vertingą kultūrinį darbą mes patys imame griauti.

* * *

Kultūrinė vertybė gaminama Bostone, bet lygiaverčiai brangi viso pasaulio lietuviams yra Lietuvių Enciklopedija.

HOUSE OF RULAH
Taisome sugedusias lėles. Turime lėlių kolektoriams, lėlėms kepuraičių ir būdingų drabužėlių. Lėles nuomajame, pagaminame jas pagal užsakymą. Turime puikiausių naujovių ir dalykėlių įvairioms šventėms.
418 SO. PULASKI — KE 3-8916

GRADINSKAS
KRAUTUVĖ IR DIRBTUVĖ
Televizija, radijas, fonografai, lempos, baterijos, antenos.
J. G. TELEVISION CO.
2512 WEST 47th STREET
Tel.: FRontier 6-1998

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI PERKRAUSTAU (MOVING)
BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

— Berankiai, bekojai lietuvių karo invalidai trenityje lauki Tavo pagalbos. A. C. J. J. J.

11 — NAUJIENOS. CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 3, 1955

Jau šeštas šios vertybės tomas yra pasiekęs jos prenumeratorių. Net ir tokio rimto turinio kūrinyje kartais neišvengiama juokų. Amerikoje prieš porą metų buvo labai didelė naujiena apie tūlą vyriškį, kuris Amerikos armijoje atitarnavęs, išvyko į Daniją ir ten po atliuokų. (Tęsinsys 12-me psl.)

Kalėdų šventės metuose didžiausios, o "Nidos" knygos rinkoje pigiausios!

ŠVENČIŲ DOVANOMS YRA TINKAMIAUSIOS "NIDOS" KNYGŲ KLUBO, ANGLIJOJE, IŠLEISTOS KNYGOS:

- 1 — Gustave Flaubert PONTA BOVARY, vertė Alė Rūta. Romanas — 243 pusl.
- 2 — Petronėlė Orintaitė GROZVYLĖS MEILĖ. Apsakymai ir apybraižos — 165 pusl.
- 3 — PIRMASIS NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS DEŠIMTMETIS. Žymiųjų asmenų atsiminimai iš 1918—1928 m. — 175 pusl.
- 4 — V. Alantas SVETIMOS PAGAIRĖS. Novelės, apsakymai, feljetonai — 235 pusl.
- 5 — M. Vaitkus "TVANAS". Senovinių amžių apysaka—205 pusl. Turime ir anksčiau išleistų "Nidos" knygų. Jos visos švenčių progai tekainuoja tik po vieną dolerį! Užsakymus siųsti:

J. JANULAITIS

4510 So. Hermitage Ave. Chicago 9, Illinois

Ateina Kalėdos. Giminės LIETUVOJE laukia jūsų pagalbos. Jūs galite jiems pasiųsti GARANTUOTĄ SIUNTINĮ su drabužiais, avalyne, maistu arba vaistais per seniausią kanadišką exporto firmą.

J. KAMIENSKI JANIQUE TRADING CO.

2314 West Chicago Ave. (prie Oakley)

Tel.: BRunswick 8-6780

Drabužius galima siųsti ir naujus ir dėvėtus. Jūsų giminėms nereikės mokėti jokių muitų: viską sumoka siunčianti firma. Visų siuntinių pristatymas adresatams garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje.

Istaiga atdara 7 dienas savaitėje nuo 10 val. ryto iki 9 val. vakaro.

MOVING APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS MOVING
IS TOLI IR ARTI
(Nauji dideli trokai - Naujaisi kraustymo irankiai)
(Ilgu metų patyrimas - Pigis ir sąžiningas pataravimas)
JUOZAS NAUJOKAITIS
2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. WIlbrook 5-9209

LAUŽAS (JUNK)

Gaukite dylerių kainas.

AUKŠČIAUSIOS KAINOS MOKAMOS UŽ metalo atkarpas, geležį, skudurus, vartotą popierių. LAIKRAŠČIUS — 90 CENTŲ UŽ 100 SVARŲ pristatytus į mūsų įardą.

AIRLINE IRON and METAL CO.

1019 West 16th Street

VALANDOS: PIRMAID. PER PENKTAD. 7:00 RYTO IKI 4:50 VAK. SEŠTADIENI 7:00 RYTO IKI 1:00 PO PIETŲ.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Angliški 100% vilnos audiniai vyriškiems ir moteriškiems drabužiams, paltams ir kt. Įvairiausios rūšies maistas.

Vaistai.

Visi sovietų valdžios muitai užmokami čia. Siuntinių gavėjams nereikia nieko primokėti.

- T. KUCZEWSKI & CO.

4036 SO. RICHMOND STREET Tel.: FRontier 6-6399
CHICAGO 32, ILLINOIS

Ofisas atdara: Nuo pirmadienio iki šeštadienio, nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

NELAUKITE — BYT JŲ GALI BUTI PERVELI

Jei norite užsitikinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus ar slaptą ką apdrausti, reikalaukite agento arba brokerio kad Jūs parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei atsitikus neturėsite jokių nemalonumų.

Mes esame pirmaklasiai namai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY & McKEE, Inc.

222 WEST ADAMS STREET CHICAGO, ILLINOIS

General Agentai Šiuo Kompanijai
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Reta naujiena

Užsisakykite iki gruodžio 10 dienos, 1955:

1. Tumo-Vaižganto Raštus ir biografija.

S. Raštikio Kovosė dėl Lietuvos I ir II dalį.

3. V. Putino Altorių šešėly, 3 tomas ir visą eilę kitų vertinimų knygų, kurių išvardinti neįmanoma. Be to rašomos-siuvamos mašinos, radio-foto aparatai ir laikrodžiai. Visas šitas vertingas prekes gausite specialiomis kainomis pas J. KARVELI, 3322 So. Halsted St., Chicago, Ill. Yards 7-0677. NEPRALEISKITE ŠIOS PROGOS. (Sk.)

RAMUNĖS

Švieži Ramunės žiedai, pusė svoro \$1.25; ramunių arbata visada gerai gert. Liepos žiedai, pusė sv. \$1.25; liepos žiedai yra vartojami dėl iššaukimo prakaito, puslės ligų, šalčio ir inkstų ligų. Puplaiškio lapai, pusė sv. \$1.25; kartusis puplaiškis gerai nuo kepenų ligų, skarbuto, geltligės, reumatizmo ir kirminų. Trejanka, 75 cenai: trejanka nuo visokių vidurių piktybių. Prisiusk \$4.00, tai gausi viską kas čia yra pasakyta.

ALEXANDER'S CO.
414 BROADWAY
So. Boston 27, Mass.

Duoną ir įvairias skanias bulקותes kepa

BRUNO'S KEPYKLA
3339 SO. LITUANICA AVE.
Tel.: CLiffside 4-6376

Pristatome į visas krautus ir restoranus taip pat išsiunčiam į visus artimuosius miestus.

PIGIAI IR SAUGIAI

**PERKRAUSTAU
BALDUS**
VIETOJE IR IŠ TOLIAU
K. EIDUKONIS

Turiu naują didelį sunkvežimį, specialius frankius ir apdraudas
6930 So. Talman, Chicago 29, Ill.
Tel. GRovehill 6-7096

**SAUGUS
BALDŲ
PERKRAUSTYMAS**

iš arti ir toli
NAUJAS 1955 M. SPECIALUS
DIDELIS SUNKVEŽIMIS.
Pigus, sąžiningas patarnavimas

Saukite:
R. ŠERĖNAS
4546 SO. WOOD STREET
Chicago 9, Ill. Tel.: VI 7-2972

SOPHIE BARCUS

★
RADIJO VALANDA

Iš Stoties W. G. E. S.
1390 kilocycles

Kasdien: Pirmadienį iki Penktadienio nuo 8:45 iki 9:30 ryte. Šeštadieniais nuo 8:30 iki 9:30 ryto.

Ir kas pirmadienį nuo 7:00 iki 8:00 valandos vakaro.

Sekmadienį 8:30 — 9:30 val. ryto iš stoties WOPA, 1490 kilocycles.

Tel.: HEmlock 4-2413

7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Illinois

(Tęsinys iš 11-to psl.)

tinkamų medicinos specialistų "hokus-pokusų" pasidarė "Miss Jørgensen". Visi amerikoniški laikraščiai tuomet mirgėjo šios naujai gimusios panelės nuotraukomis. L. Enciklopedijos redakcijoje, pasirodo, taip pat esama anokių daniškų specialistų: "šalia B. Davis, I. Bergmano, M. Dietricho (pabraukta mano) ir kt., G. vertinama kaip didelio masto dramatiškas vaidmenų atlikėja" (L.E. VI t. 532 psl.). Tepalieka tos tarpautinio masto filmų žvaigždės vyrais mūsų enciklopedijoje. Geriau pasišnekėkime apie lietuviškus reikalus tame kultūriname kūrinyje. Tame pat VI tome yra ilgas str. Ganymas, parašytas tos srities specialisto A. Mažiulio. Rašinys nepilnas: nė žodžiu nepaminėtas "paviržis" (Lietuvių Kalbos Vadovė šio žodžio aptarimas yra visai klaidingas) ir nė puse lūpų neprasitaria apie gražias piemenų puotas, ruošiamas per Devintines. Tokiai puotai produktus piemenys patys susirinkdavo iš ūkininkų. Eidami pakiemiui dainuodavo: "Baubė karvytė pienelio", "Skambėjo mašnelė pinigėlių", "Mušė muštokė sviestelio" ir pan. Nieko nekaltindami, turime pripažinti, kad LE blankiausiai yra aptarti fizinio auklėjimo-ugdymo reikalai. Pasišaukiame pav. str. Fiziškas ugdymas. Jį parašė Dr. A. Pajauskas-Ramūnas, savo veikalu "L'Education physique dans l'Humanisme integral" suįdominęs žymiuosius šios srities pasaulio vyrus; bet bandykime šio rimto vyro rimtame rašinyje rasti nors užuominą apie fizišką auklėjimą-ugdymą neprik. Lietuvoje. Visiškai nieko. Pirmame encikl. tome įvardytos visos aukštesniosios mokyklos, įvardyti aukštieji kursai ir aukštieji mokslo kursai, bet apie aukštąją fizinio auklėjimo mokyklą — Aukštuosius Kūno Kultūros kursus nė neužsiminta. V tome randame: Dineika Karolis. Įvardyta to vyro sportinė ir žurnalistinė veikla, bet svarbiausias dalykas lyg tyčia praleistas: Dineika Karolis ilgą laiką buvo mokyklų inspektorius, ruošdavo visų rūšių mūsų mokykloms fizinio lavinimo programas ir tuo būdu vaidino bene svarbiausią vaidmenį Lietuvos jaunimo fizinio lavinimo srityje. Tai yra labai ryškios spragos L. Enciklopedijoje. Panašių spragų, reikia manyti, yra ir kitose lietuvių gyvenimo šakose. Dėl to savaimė prašosi išvada: LE leidėjas ir redaktoriai, leisdami naujus to veikalo tomas, turėtų rinkti lituanistinę medžiagą papildomam enciklopedijos tomui, kuriame turėtų tilpti visos tos žinios, kurios yra ir bus praleistos reguliariuose LE tomuose.

Bostono lietuvių kultūrinė veikla turėtų būti ne tik plati, bet ir tiksli.

12 — NAUJINIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 3, 1955

NORA M. GUGIENĖ

SLA kuopose eina nominacijos. Teko patirti, kad dauguma SLA narių nominuoja Norą M. Gugienę SLA įždininko pareigoms.

PRANEŠAME APIE ATIDARYMĄ

HALSTED BOOKKEEPING SERVICE

1818 So. Halsted Street

Suvedame knygas. ★ Padarome įvairias apdraudas
Sutvarkome Income Taksus

Telefonas: MONroe 6-4494

V. Zyzas, Mgr.

DOVANŲ SIUNTINIAI Į VISUS KRAŠTUS IR LIETUVĄ

Siunčiami ekspresu ir apdraustai valgomi produktai, nauji ir vilkėti drabužiai, medžiagos, avalynė ir vaistai. Pigios kainos. Visi muitai apmokami čia. Paštu prisiųsti užsakymai pildomi skubiai. Vaistus siunčia ir oro paštu.

Reikalaukite kainoraščių.

SYLVAN TRADING CO., INC.

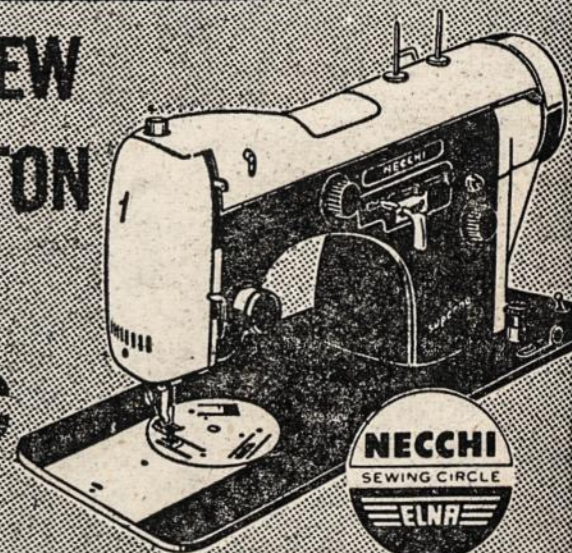
200 Second Ave., New York 3, N. Y.

Tel.: GRamercy 7-5681

Atidaryta kasdien nuo 9 ryto iki 6 v. vak. Šeštad. nuo 9 ryto iki 4 p. p.

Now! Enjoy the Miracle of Push-Button Sewing!

TRY THE NEW
PUSH-BUTTON
NECCHI[®]
AUTOMATIC
TODAY!

NEW! DOES EVERYDAY SEWING
ALL BY ITSELF!
NEW! MAKES UNLIMITED
AUTOMATIC EMBROIDERY!

Just push a button ...
it makes complete
buttonholes! No other
home machine in
the world is automatic
enough to do this!

Just push a button ...
it makes tapered
monograms!

Just push a button ...
it mends and darns
for you!

Just push a button ...
it makes unlimited
embroidery!

Parts and service always available.

YOU CAN OWN A
STRAIGHT STITCH
NECCHI
for as \$98⁹⁵
little as \$98

LIBERAL TERMS
\$225
as low as \$2 weekly

FREE! Dressmaker Tape
Measure given to you
when you get your free
demonstration!

**LEO BERMAN HARDWARE
and APPLIANCES**

1638 W. 63rd Street

HEmlock 4-6800

(1 block West of Ashland on 63rd St.)

3422 Michigan Ave.

East Chicago, Ind.

Phones: WAterfall 8-8400

East Chicago 5611

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS